

2AFPIH

apr09

Klub študentov Kranj
brezplačna revija za
študente in dijake

Rdeča nit: Kriminal

Intervju: Simon Mrak, zasebni detektiv

Aktualno: Redarji v Kranju

Fotoreportaža: Freeride Battle na Kaninu

ŠPORT

18. april 2009, sobota Družabne igre: TURNIR MAGIC THE GATHERING

10.00, Mladinski kulturni center Kranj, za člane KŠK 7 €, za nečlane 11 €, dodatne informacije: magic@ksk.si

Družabne igre: TURNIR NASELJENCI OTOKA CATAN

16.00, Izi Bar, za člane KŠK 3 €, za nečlane 5 €, dodatne informacije: catan@ksk.si

24. april 2009, petek TURNIR V NAMIZNEM HOKEJU

17.00, Mladinski kulturni center Kranj, za člane KŠK brezplačno, za nečlane 2 €, dodatne informacije: namizni.hokej@ksk.si

TURNIR V ROČNEM NOGOMETU

19.00, Prošport center, za člane KŠK 1 €, za nečlane 2 €, dodatne informacije: rocni.nogomet@ksk.si

9. maj 2009, sobota

Družabne igre: POKER TURNIR

15.00, Izi Bar, za člane KŠK 3 €, za nečlane 6 €, predprijava: poker@ksk.si. Bogate nagrade!

KULTURA

15. april 2009, sredo Filmski večer: 13 TZAMETI

20.00, Izi bar, vstopnine ni

16. april 2009, četrtek Četrtnanje: ASTRODISCO presentation

21.00, Klubar, glasba: elektro house music
Dojaja, Electrosaurus, Glorio Veztaacci

17. april 2009, petek Otroške delavnice: NAPRSTNE LUTKE

15.17, OŠ Franceta Prešerna Kranj, 2 € na delavnico

18. april 2009, sobota Glasbeni tematski večer: PUNK ROCK

21.00, Down Town - Rock Bar, vstop prost

19. april 2009, nedelja Potopisni večer: BISERI JUŽNE AMERIKE

20.00, Klubar, Rok Kofol, vstopnine ni

23. april 2009, četrtek Četrtnanje: APRILFEST

21.00, Klubar, glasba: "Oktoberfest" music

26. april 2009, nedelja Gledališka predstava: VLADIMIR

17.00, KD Predoslje, gledališka skupina Gardelin iz Kokrice, vstopnine ni

Potopisni večer: WINDSURFING V JAR

20.00, Klubar, Blaž Hočevnar, vstopnine ni

30. april 2009, četrtek Četrtnanje: PRAZNIK DELA

21.00, Kranj, Klubar, glasba: pop music koncert Rock Partyzani

SOCIALA IN ZDRAVSTVO

18. april 2009, sobota SVETOVNI DAN ZEMLJE

09.00, stojnica, Maistrov trg v Kranju, Klub študentov Kranj v sodelovanju z Društvom Ekošok

21. april 2009, torek ZBIRALNA AKCIJA STAREGA PAPIRJA

10.00, okolica Kranja, po dogovoru pridemo po odpadni papir na dom, pokličite 04/23 60 630 ali pišite na sociala@ksk.si. Tisti, ki ponudijo največ papirja, bodo nagrajeni.

PREDAVANJE O KLOPNEM MENINGOENCEFALITISU

18.00, konferenčna dvorana Gimnazije Kranj, Klub študentov Kranj v sodelovanju z ZZZ Kranj, vstop prost

22. april 2009, sredo Okrogla miza: NASILJE NA DELOVNEM MESTU

19.00, konferenčna dvorana Gimnazije Kranj, vstop prost

IZOBRAŽEVANJE

15. april 2009, sredo Inštrukcije za srednješolce: FIZIKA

17.00, gimnazija Kranj, člani KŠK 3 oz. 4 €, nečlani 6 oz 8 €, kupone kupite na KŠK info točki, informacije: instrukcije@ksk.si, 051 215 320 (Jure)

16. april 2009, četrtek Tehnološki večeri: UVOD V SILVERLIGHT

19.30, OpenLab, Koroška cesta 19, vstop prost
Pogledali si bomo, kako lahko izkoristite že obstoječe znanje .NET ogrodja in tako prihranite čas, energijo ter zgradite interaktivno, kreativno ter z informacijami bogato spletno stran.

18. april 2009, sobota NADALJEVALNI TEČAJ FOTOGRAFIJE

08.00, OpenLab, Koroška cesta 19, člani KŠK 50 €, ostali 70 €, nadaljevalni tečaj fotografije pod vodstvom Aleša Serajnika, informacije: foto.sekcija@ksk.si 031 352 496 (Oto)

21. april 2009, torek Inštrukcije za srednješolce: MATEMATIKA

17.00, gimnazija Kranj, člani KŠK 3 oz. 4 €, nečlani 6 oz 8 €, kupone kupite na KŠK info točki, informacije: instrukcije@ksk.si, 051 215 320 (Jure)

22. april 2009, sredo Inštrukcije za srednješolce: MATEMATIKA

17.00, gimnazija Kranj, člani KŠK 3 oz. 4 €, nečlani 6 oz 8 €, kupone kupite na KŠK info točki, informacije: instrukcije@ksk.si, 051 215 320 (Jure)

25. april 2009, sobota Kuharska delavnica: TURŠKA KUHINJA

10.00, OŠ Franceta Prešerna, člani KŠK 11 €, ostali 19 €; prijave na INFO točki, informacije: kuharske.delavnice@ksk.si, 041 984 595 (Tjaša), pripravili bomo: falafel z jogurtovo omako; polnjeni jajčevci, turške kofte, lepinja; figovo pecivo na vaniljevi omaki

Ekskurzija: ELECTRONIC CARNIVAL

18.15, Ledena dvorana, Maribor, člani KŠK 28 €, ostali 38 €; cena vključuje karto in prevoz, ob 18.15 pred hotelom Creina

28. april 2009, torek Inštrukcije za srednješolce: FIZIKA

17.00, gimnazija Kranj, člani KŠK 3 oz. 4 €, nečlani 6 oz 8 €, kupone kupite na KŠK info točki, informacije: instrukcije@ksk.si, 051 215 320 (Jure)

29. april 2009, sredo Inštrukcije za srednješolce: FIZIKA

17.00, gimnazija Kranj, člani KŠK 3 oz. 4 €, nečlani 6 oz 8 €, kupone kupite na KŠK info točki, informacije: instrukcije@ksk.si, 051 215 320 (Jure)

4. maj 2009, ponedeljek TEČAJ RISANJA IN SLIKANJA

17.00, Gimnazija Kranj, člani KŠK 130 €, ostali 190 €, 10-tedenski tečaj risanja in slikanja, pod vodstvom akademske slikarke in mag. umetnosti Nataše Jan, cena vključuje vodenje in ves material

KOLOFON:

Naslovnica:

Matic Zorman

ZAPIK

Revija za študente in dijake

Odgovorni urednik:

Jan Grilc

Tehnični urednik:

Miha Kramar

Oblikovanje:

Flin media

Avtorji prispevkov:

Urša Bajželj
Nace Fock
Mojca Jagodic
Pina Sadar
Žan Sadar
Maša Nahtigal
Barbara Zupanc
Andraž Šiler
Fokinjak

Fotografija:

Oto Žan

Ilustracije:

Petar Stojanovič

Križanka:

Mateja Novak Kukovič

Lektoriranje:

Nace Fock

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Tisk Žnidarič, d.o.o.

Naklada:

5000 izvodov

Rdeča nitka

V Zapiku lahko tokrat premierno vidite nov koncept: skozi celo revijo smo potegnili rdečo nit, ki se je vsak članek po svoje dotika in si jo ogleda iz svojega zornega kota. Za prvič smo si določili temo, ki ji ne znam dati natančnega enobesednega imena. Še najbližje bi bila najbrž deviantnost. Kršenje zakona, kriminal in tisti malo bolj nedolžni prekrški so nam bili vodilo pri izbiranju tem prispevkov. Nanje smo pogledali iz drugega zornega kota: skozi oči redarja, ne tistega, ki je napačno parkiral, skozi oči detektiva, ne tistega, ki je kršil zakon, skočili smo za rešetke zaporov... Skratka, tokratni Zapik je malo drugačen.

Drgačen je tudi zato, ker se ekipa še vedno spreminja. Tokrat je v uredništvo stopil še en nov član, imamo namreč novega urednika fotografije. To je od tega meseca naprej Oto Žan, sicer že star fotografski maček, katerega fotografije že kar nekaj časa dajejo barve stranem Zapika.

Naslednja sprememba se bo zgodila že naslednji mesec: Zapik bo namreč izšel že v začetku maja, ne v sredini meseca, kot ste ga vajeni. Razlog je vesel: Teden mladih, ki bo od 8. do 16. maja znova poživil kransjske ulice. Več o tem pa že na naslednji strani.

Jan Grilc
Odgovorni urednik

KLUBSKA STRAN 4, 5

Kšk teče
Prihaja 15. Teden mladih
Fotografska delavnica
3+1 Žur
Electronic carnival
Instrukcije za srednješolce

ŠTUDENSKA STRAN 6

Opozorilni znaki

KOLUMNNA 7

V iskanju izgubljenega časa

TEMA MESECA 8, 9

Trdnjave 21. stoletja

INTERVJU 10, 11, 12

Detektivsko orožje je znanje

ŠPORT 13

Kemija uničuje šport

E-STRAN 14

Pirati s (kiber) karibov

MEDNARODNA 15

Organizacija proti kriminalu

MEDNARODNA 16

Smrtne kazni - nehumane?

MEDNARODNA 17

Pošasti

FOTOREPORTAŽA 18, 19

Quicksilver freeride battle 2009

MEDNARODNA STRAN 20

O prekletih, krščenih, kosmatih in ostalih najljubših medmetih

TEMA MESECA 21

Ko odklonskost postane nevarna

DIJAŠKA STRAN 22, 23

Šola, kraj nesrečnega imena
Sproščanje in zabava

TEMA MESECA 24, 25

Nepravilnega parkiranja vse manj

GLASBA 26

Glasbeni prestopniki

TEMA MESECA 27

Atentati ali nevarno politično življenje

KNJIGE 28

Plagiat

FILM 29

Zadimljena črnina filmskih trakov

ZABAVA 30

Dobri volkec

ZABAVA 31, 32, 33, 34

Horoskop, Križanka, Strip, Sudoku

FOTOGALERIJA 35

Če želiš revijo brezplačno prejemati na dom, te vabimo, da se nanjo naročiš preko spletne strani **www.ksk.si/zapik**

KŠK TEČE

Toplo spomladansko sonce je zdramilo tudi KŠK-jevo tekaško sekcijo, ki bo od aprila dalje **vsak petek ob 18h** raziskovala razgibane poti v okolici Kranja, se udeleževala rekreativnih maratonov in tekaških prireditev. Prvič se bodo KŠK-jevi tekači, če bodo želeli, preizkusili na Teku po ulicah Kranja v okviru Tedna mladih, tekaško sezono bodo pa zaključili na 14. Ljubljanskem maratonu.

Tekaški izleti bodo primerni za povsem rekreativne tekače, ki jim je poleg teka pomembno tudi druženje. Prvič se dobimo v petek, **17. aprila**, ob 18h pri **Udin borštu** (Mlaka). Več informacij dobiš na tek@ksk.si ali na 031 241 271 (Neža).

Tekst: **KŠK**

PRIHAJA 15. TEDEN MLADIH

Petnajstletni Teden mladih bo znova poskakoval po kranjskih ulicah in jih za devet dni pobarval v najživahnejše spomladanske odtenke. Od 8. do 16. maja bo mladostniško energijo iskril ob preko 100 dogodkih, razpetih med kulturne, športne, izobraževalne, socialne in zabavne aktivnosti. Združeni v največji slovenski mladinski festival bodo kranjski mladini tradicionalno servirali najdaljši teden kakovostne zabave.

Teden mladih bo krmaril med številnimi lokacijami v starem mestnem jedru in bližnji okolici z epicentrom na **Slovenskem trgu**. Festivalsko težišče bo poleg osrednjih koncertnih dogodkov gostilo tudi glavnino športnih, šolskih in ustvarjalnih aktivnosti. Prav tu se bo Teden mladih z nemalo sile in v ritmičnem disko, v družbi najmočnejših Slovencev ter zasedbe **Xequtifz**, izmotal iz svojega festivalskega koka in v dober teden kasneje pomahal v slovo z udarnimi **Nieti** ter z **Društvom mrtvih pesnikov**. Med skrajnima časovnicama točkama pa bo poskrbel za devetdnevno rajanje, ki bo čudežno pomladilo naše mesto...

Stara kolesa bodo zasijala v mavričnih barvah in se odpeljala v humanitarne namene. Kosi platen bodo postali živopisane zastave, Glavni trg težišče otroškega smeha, v enolične stene pa bodo izklesana okna v umetniške sveto-ve. Kranj bo dopolnil modno transversalo New York-Pariz-London-Tokio s pravo **modno revijo**, moč v besedi bosta v družbi bosanskih rimarjev širila **Murat in Jose**, najvzdržljivejši pa bodo sopihali ob vzponu na bližnji, a še kako strmi Jošt. Dihanje bodo poglobili tudi **street ball**, **košarka**, **balinčkanje**, **ročni in ameriški nogomet**, **rolanje**, **tek**, **ulični hokej** ter **badminton**, manj zagrizeni športniki pa

bodo ostali za mizo in razgibavali predvsem sive celice. Da bo miza zdržala hude intelektualne spopade, bo poskrbela **mizarska delavnica**; da je ne bodo obtežile le šahovnice in karte, pa bo odgovorna **delavnica žara**. Svet v malem bomo zgradili z maketami, vpogledom v evropsko politiko, svojim lastnim **festivalskim časopisom** in s **potopisnimi večeri**, plesne korake pa bomo šli na **večeru swinga ter salse**.

Kreativno delo gorenjskih šol bo združeno na **petdnevem šolskem programu**, razkropljenem v tematske sklope – od petja in gledališča pa do instrumentalne glasbe ter plesa. Pelo in igralo se bo tudi ob večernih urah, ko bodo odre zatresli tako lokalni bendi v preboju kot uveljavljeni glasbeni mački. Med drugim bodo v Kranju zarohneli **Leaf Fat**, **Gino**, **Stroj Machine**, **Difaso**, **neznani bendi**, **muzikantje 100-letne Glasbene šole Kranj** in številni drugi. Še niste našli 100 dogodkov? Odklikajte na uradno spletno stran **tm.ksk.si** ali s Tednom mladih sklenite virtualno prijateljstvo na Facebooku ter prečesite celoten festivalski program!

Tekst: **KŠK**

FOTOGRAFSKA DELAVNICA CAMERA OBSCURA

Vas zanima, kako so pred tisoč leti posneli prve fotografije? Zdaj jih lahko tudi vi posnamete brez elektrike in moderne tehnologije. Na dvodnevni fotografski delavnici boste izdelali svoj fotografski aparat in z njim posneli črno-bele

fotografije ter tako spoznali osnovni princip fotografiranja – camera obscura. Potrebujete le škatlo za čevlje. Tečaj bo potekal 26. in 27. aprila, prijavite pa se lahko na info točki

Tekst: **KŠK**

🔊 ELECTRONIC CARNIVAL

Za vse ljubitelje elektronske glasbe Klub študentov Kranj v soboto, 25. aprila, organizira ogled Electronic carnivala, ki bo potekal v mariborski Ledni dvorani. Odhod bo predvidoma ob 18. 15 izpred hotela Creina, po-

vratek pa v zgodnjih jutranjih urah. Prijavite se lahko na info točki Kluba študentov Kranj.

Tekst: **KŠK**

📖 INŠTRUKCIJE ZA SREDNJEŠOLCE

Instrukcije za srednješolce iz matematike in fizike pridejo v poštev za dijake prvih, drugih in tretjih letnikov. Prvi letniki ste pomoči lahko deležni ob torkih, drugi in tretji letniki pa ob sredah. Vsak teden pride na vrsto en predmet – enkrat matematika, drugič fizika. Kupone za

instrukcije lahko dobite na info točki KŠK, brez kupona pa udeležba ni mogoča. Cena kupona je za prve letnike 4, za druge in tretje pa 3 evre.

Tekst: **KŠK**

🔊 3+1 ŽUR

4 rock skupine različnih slogov se bodo v soboto, 18. aprila, predstavile na cesti med Globusom in poslovnim objektom Storžič. Tri predskupine (The Mor(R)ons, Taking over Mars in Diverso) bodo pripravile teren za zvezde večera: Zablujeno generacijo. Žur, ki ga sicer organizira Dijaška odbor KŠK, je namenjen vsem, tako da vstopnine ni. Se vidimo!

Tekst: **KŠK**

🔊 LITERARNI VEČERI

Klub študentov Kranj za vas pripravlja svež projekt, ki bo poslastica za vsakega knjižnega molja. Enkrat mesečno bo Kranj namreč obiskal eden od slovenskih književnikov in spregovoril o svojem življenju in delu.

V petek, 10. aprila ob 21.00 bo v kavarni hotela Creina naš prvi gost tako Feri Lainšček, ki smo si ga v zadnjem času najbrž najbolj vtisnili v spomin kot avtorja knjižnih

predlog za filma Petelinji zajtrk ter Traktor, ljubezen in rock `n` roll. Vendar bi se mu storila krivica, če bi spregledali ostala dela, pesniške zbirke ali pesmi, ki so jih uglasbili številni znani slovenski glasbeniki.

Tekst: **KŠK**

📖 TEČAJ RISANJA IN SLIKANJA

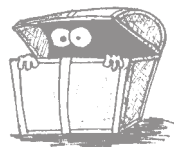
10 tednov dolg tečaj risanja in slikanja se bo začel 4. maja. Potekal bo enkrat tedensko in sicer ob ponedeljkih od 17.00 do 19.15. Primeren je tako za popolne začetnike kot tudi za tiste, ki se z risanjem in slikanjem ukvarjajo že dalj časa. Tečaj bo vodila Nataša Jan, akademska slikarka in magistra umetnosti. Prijavite se lahko na info

točki KŠK, več informacij pa lahko dobite, če pošljete elektronsko pošto na izobrazevanje@ksk.si ali obiščete spletno stran KŠK (www.ksk.si).

Tekst: **KŠK**

KOLUMNA: IZ ANDRAŽEVE SKRINJICE

OPOZORILNI ZNAKI

To poletno sijoče sončece je v pomlad vneslo obilo sprememb, ki jih človek zlahka pospremi z mešanimi občutki. Od čisto osebnih, kot je na primer dejstvo, da morem ob takšnih dnevih sedeti v pisarni oziroma se kratkochačiti s pozibavanji na sila zabavnih stolih hrama učenosti na Kardeljevi ploščadi, pa vse do regionalnih dejstev, ko na primer zjutraj, ko prižgeš računalnik, poleg seveda tega, kakšne so nove spodnjice »štajerskega slavčka« in kako je bilo na »velikem spektakularnem koncertu kralja slovenske zabavne glasbe z gosti«, izveš tudi, da je polovica srednje Italije v ruševinah. OK. Res, da smo se na uničujoče potrese v zadnjem času že navadili. Turčija, Japonska, Kitajska ... vendar pa taka zadeva v osrednji Italiji da človeku misliti in ga spomni na srednješolsko teorijo premikanja tektonskih plošč. Vse prevečkrat pozabljam, da je Zemlja kot marsikdo izmed nas. Na prvi pogled mirna, trdna in stabilna, vendar pa globoko v njej vseskozi vre ter je le vprašanje časa, kdaj in kej to privre na dan. Kot pri mnogih storilcih kaznivih dejanj. To, da je po toči zvoniti prepozno, so vedeli že stari Slovani. Ne vem, zakaj se tega ne zavedamo tudi mi. Razno govoričenje o tem, kako ni bilo nobenih opozorilnih znakov, kako se tega ne da predvideti, je odraz popolne nestrokovnosti in nesposobnosti ustreznih služb. Pa naj gre za opozarjanje in preprečevanje naravnih nesreč ali pa kaznivih dejanj. Mojega pisanja o tem sicer ni spodbudila hvalevredna odločitev našega novega urednika, da bo Zapik od sedaj izhajal z rdečo nitjo (brez skrbi, vanj ne bomo vstavljali nobene niti, vendar pa bi bilo zanimivo enkrat narediti kakšno raziskavo na temo, od kod izhajajo vse te butaste stalne besedne zveze), ki je za prvo temo izbral prav kršenje zakonov in deviantnost, pač pa bolj kot doživetje (ne)uspešnega delovanja slovenske policije na lastni koži (iskreno upam, da si s tem pisanjem ne bom nakopal kakšne kazenske ovadbe).

Policisti mi vedno vzbujajo mešane občutke. Pa saj poznate tisto: ko jih človek potrebuje, jih ni nikjer, ob nerodnih situacijah pa se hitro od kod prikradejo. Da ne bo pomote. Policiste spoštujem ter cenim njihovo delo, vendar pa se mi krpanje proračunskih lukenj s pomočjo prometne policije, ki deluje zgolj na kurativi in ne na preventivi, zdi kratko malo butasto. Oni dan, no bila je že kar noč, sem se peljal po popolnoma prazni Dunajski cesti (mimogrede, ste se že kdaj vprašali, zakaj so vse vpadnice v slovensko prestolnico poimenovane z imeni tujih mest; mar Slovenci ne premoremo dovolj velikih ljudi, ki bi si zaslužili to čast?), ki je v tistem delu široka dvopasovnica, popolnoma sam. Ne duha ne sluha o kaki živi duš. Nakar se izza betonske ograje pojavi policist in mi pomaha s svetlečo zadevo oblike, ki bolj kot na dobri

stari policijski loparček spominja na ženski pripomoček, kakršnega ga je moč dobiti v za to specializiranih trgovinah. Mož postave mi pove, da je bila moja hitrost neprilagojena (neprilagojena čemu, hudiča) in da je za to predpisana kazen v višini povprečne slovenske plače ter kar zajetno število kazenskih točk. Ko začnem preizkušati še svoje pogajalske sposobnosti, me prijazno povabi do svojega avtomobila še na preizkus alkoholiziranosti. Ker je ta negativen, me malo slabe volje oglobi le za prvi »prekršek«. OK, ni problema, priznam, storil sem »prekršek« in bom za to tudi plačal, vendar se sprašujem, je bil to opitimum tistega policista tisto noč? Da je stal na ravnem odseku prazne dvopasovnice in meril hitrost. Ga niso morda bolj potrebovali kje drugje? Ga ni morda bolj potreboval deček v centru, ki so mu zopet ukradli mobilni telefon? Ga ni morda bolj potrebovala deklica, ki so ji na poti domov izmaknili torbico? Ga nista morda kje bolj potrebovala še kakšna mala Ema in Matija, ki sta v Sežani za vedno zaspala?

Tudi po Sežanski tragediji se je pojavilo branjenje »strokovnih« služb, češ da opozorilnih znakov ni bilo, češ da je vse izgledalo normalno. Opozorilni znaki so, dragi moji. Vendar jih boste, zaprti v svojih pisarnah ali skriti v grmovjih z radarjem v roki, težko opazili.

Tekst: **Andraž Šiler**
Foto: **Samo Bešlagič**

KOLUMNA: Z BALKONA

V ISKANJU IZGUBLJENEGA ČASA

V dojojanju sveta, v katerem smo se bodisi znašli čisto po naključju, kot se lahko znajde po naključju pajek z gardo v škrlat odetih možicelnjov – ki, roko na srce, po presoji svojega lastnega doprinosa družbi kotirajo neke med švicarsko gardo in stražo pred domovanjem Njenega kraljevega veličanstva (Bog ji nakloni dolgo življenje) – ravno tam, kjer ste pustili avto, in vam ga odpelje (torej kot še en nesrečni primerek ene same čisto male zgage) ali pa morebiti kot komentator nogometne tekme v trenutku, ko zmanjka električnega toka, a se nemudoma spet pojavi, ker imajo za esencialne momente človeške eksistence v lepih, urejenih, ljubečih, varnih, udobnih, zmerno do pretežno vrtičkarskih in postopaških naseljih navadno električni generator na nafto, zemeljski plin ter v skrajnih primerih na človeški pogon v zakloniščih pod garažami skupaj z zalogami bele tehnike, domačih zdravil in polavtomatskega orožja – kako ne, če tovrstni spektakli običajno odtehtajo moteno delovanje pralne- ga stroja, hladilnika ali dvatisočvatnih zvočnikov na balkonu –, torej zgage, ki vendarle doživlja vélike trenutke in se zato razlikuje od tretje podkategorije naključnih obiskovalcev tretjega kamna od Sonca, v prisotnosti katerih zehajo celo prometni znaki, ki so nerelevantni, karakterni plehki ter osebnostno popolnoma nedozoreli do te mere, da slepi in slabovidni ter njihovi psi vodniki lahko ob sončnem vremenu vidijo skoznje, in ki jih zlahka ločiš od lončka jogurta, saj slednji eventuelno vendarle razvije neko določeno kulturo, bodisi se vidimo kot nujno pomembne domine v dolgi vrsti (ki se pravzaprav lahko zdaj zdaj podre in ki se vije neustavljivo v eno smer kot četica mravljincev s kupčka pozabljenih piškotov pod klopjo na trgu paradoksalnega imena, s katerim se ponša Kranj ne vedoč, kako zabavno resničen je ta paradoks, četudi ga krona naravnost odlična, v bron odlita maketa mesteca, ki je svoj čas skrivalo v svojih neдржnih enega izmed stebrov slovenstva, poeta največjega, čigar fige še danes slovijo širom sveta, in kako je hkrati tudi beden pogled na taisto mesto, ki je bilo natanko tule, v naši reviji, ožigosano z nič kaj laskavim nazivom v osrednjem intervjuju, katerega glas ni segel v deveto vas, temveč le tjakaj, za lučaj stran od dandanašnjega centra mesta, gledano s pragmatičnega vidika – tja gredo namreč denar in mladoletniki ob petkih zvečer –, pa ne govorim o pokopališču, dasi ravno je prav to kraj, kjer do neke mere še velja objektivnost iz izključno enega razloga, in sicer da na ono stran malokaj lahko s seboj odneseš, še manj pa lahko to storiš naknadno, torej res ni več potrebe, da bi še kaj hinavsko obračal sebi v korist), le da imamo sebe navado projecirati neke na čelo, če že ne kot malce večje, močnejše, lepše domine z desetimi pikami (še en paradoks – ko pa

tolikim manjka toliko pik), zato je popolnoma naravno, da smo ves čas nezadovoljni; še toliko bolj, ker je človek že v svojem bistvu nezadovoljen in je spretna manipulacija oglaševanja ter trženja, kar s pridom izkoriščamo tudi v Zapiku kljub kronični odsotnosti kakšnega globekega zanimanja za revijo, ki se kot ena redkih še ni prodala s strani Venera Shopa sponzoriranim erotičnim zgodbicam, oglasom za mobilne melodije, ozadja s piščančkom, Shrekom, Miss Kitty ali golimi ljudmi v vseh pozah ter kombinacijah in ki ohranja intelektualni nivo, podmene ter trdno in pokončno stoji za svojo uredniško politiko, lahko zelo uspešna na vseh področjih začenši z zimzelenim TopShopom, ki je že s samim konceptom oddaje – kaj šele z naborom produktov – definitivno pomenil pravi razmah v življenju razočaranih gospodinj, potem z Džabestom, ki ga na veliko žalost ne moremo pisati z đ-jem, saj ga kot grafema slovenščina žal ne drži, in ki simbolizira simbiozo dveh realnosti, kot jastrebov prežočih nad razbrazdanimi tlemi slovenskimi: tiste, ki je poskrbela za kokakolo ter za the best, in one, ki pojmuje vse, kar ji morebiti ni lastno, kot đabe, in nenazadnje z Merci-jem, ki kot projekt popularizacije frankofonije med vsemi generacijami zagotovo prekaša sleherni projekt, podmazan od francoske vlade ali Ministrstva za šolstvo, predvsem pa je opazno razraščanje tega nezadovoljstva, ki kot hobotnica (ali kot sicilijanska oziroma albanska mafija) širi svoje lovke na vsa področja človekovega delovanja, če si pogledamo kot primer laično oceno pejzaža v olju na platnu: »kot bi gledal v naravi«, in pogleda na zelene polhogradske hribe: »kot bi bili naslikani«, pripadniko tehničnega osebja (tj. čistilko), ki se pritožuje nad nečistočo ne vedoč, da bi bila ob morebitni odsotnosti le-te ona sama prva ob službo, in nenazadnje našega lektorja, ki ravno tako še ni razčistil pri sebi, da pravzaprav živi od stičnosti oz. nestičnosti ločil, od velikih oz. malih začeten, od hrvatizmov, amerikanizmov ter napačno rabljenih oziralnih zaimkov, čeravno čistilki nihče ne poje hvale, če se slučajno le zgodi, da je toaletni papir tam, kjer bi moral biti, čeravno se lektorju posebej ne zahvaljujemo v vsaki številki revije, kakor se bom jaz zahvalil in čestital vam, dragi bralci, ki niste le použili še ene moje filipike, temveč ste tudi uspeli prebrati do konca tole srednje dolgo poved.

Tekst: Fokinjak

VARNOST NA AMERIŠKIH LETALIŠČIH

TRDNJAVE 21. STOLETJA

Varnost je v svetu (predvsem medijsko ustvarjenega) nasilja in kriminala na lestvici vrednot potisnjena v strogi vrh. Zajeten seznam pravil ter prepovedi, uniformirani možje in sodobni tehnični presežki neutrudno radirajo nevarnosti vseh oblik ter dimenzij. Ker so nesreče tako zoprnno sitne, da jih ne izpere niti najnovejši znanstveno dokazan izum, ostajajo varnostni ukrepi namenjeni predvsem brezskrbnemu dihanju uporabnikov in iskanju finančno privlačnih industrij. Skrajne razsežnosti pojma varnosti zagotovo raziskujejo ameriška letališča, ki so se po nesrečnem 11. septembru spremenile v zavidljivo varne trdnjave 21. stoletja.

Letališka revolucija 11. septembra

Čeprav so ekstremni varnostni ukrepi refleksna asociacija na ameriška letališča, je bila zračna varnost na novi celini še prej nekaj desetletji nasprotno odsotna. Letalski promet je bil na prekomorskih letih osvobojen varnostnih pregledov ali celo identifikacijskega procesa. Ohlapna varnostna politika je odpirala možnosti plenilcem letal, ki so vrzel uspešno zapolnili z maratonom zajemanja zračnih plovil. Ker niti uvedba t. i. sky marshalov ni uspela povsem poteptati zračnega kriminala, so osebe zamenjali stroji, Ameriko pa leta 1973 preplavili rentgenski pregledi prtljage. Ko so potniki mentalni oblaček s podobo terorista že brezskrbno zamenjali za resnično podobo oblakov skozi okno letala, je vsesplošno paranojo ponovno zasejal 11. september. **Usodno trčenje ugrabljenega letala v newyorška dvojčka se ni zapisalo zgolj v zgodovino, temveč tudi v vse daljši varnostni program ameriških in posledično mednarodnih letališč.**

Čas je zlato, varnost platina

Za neoporečno varnost dežele na drugi strani Atlantika je bil ustanovljen **Department of Homeland Security (DHS)**, ki že slabo desetletje aktivno producira vedno strožje varnostne trende. **Medtem ko frčanje čez ocean postaja vse hitrejšo, se varnostni pregledi daljšajo v svetlobne časovne enote.** Potniki živčno pogledujejo na uro predvsem ob varnostnih postopkih pred medcelinskimi leti, ki lahko nesramno vodijo v zamujeno vkrcanje na načrtovan let. Pred transatlantsko odisejajo je tako priporočljiva kratka seansa meditacije ali skodelica sproščujočega čaja, saj vas lahko letališka zabava izmuči še pred vkrcanjem na letalo. Čeprav bo odsotnost eksploziva in strupenih kemikalij v vaši prtljagi znatno olajšala varnostne sitnosti, se vseeno ne boste mogli izogniti poligonu različnih pregledov v obliki vprašanj, rentgenov, agrokulturnih preiskav, fotografskega poziranja, prstnih odtisov in ročnih pregledov. **Po zaslugi**

izvirne ideje terorista Richarda Reida o skrivanju prepovedanih substanc v čevljih boste pregled opravili bosi. Sumljivo ime, nekoliko daljši brki ali »teroristično potencialna« nacionalnost pa bodo v varnostni proces pripeli individualni pogovor v ločenem prostoru in temeljitejši pregled prtljage. Prijazne prerezporeditve vsebine kovčka boste deležni tudi, če boste med nerednimi naključnimi izbranci, izžrebanimi za poseben pregled. Če prisotnosti tovrstne aktivnosti ne boste prepoznali po skrbno zloženih nogavicah ali zlomljeni ključavnici (za katero ne odgovarjajo), vas bo v prtljagi pričakalo prijazno pisemce z obrazložitvijo dejanja. Ob opisanih procesih verjetno ni presenetljivo, da varnostni ukrepi sicer skrbno urejena ameriška letališča puščajo na samem dnu seznama najboljših in najslabših letališč (po reviji Foreign Policy, spletni strani TripAdvisor ...).

Varnost pod obleko

Ker niti varnostna štafeta ne more izbrskati vseh nevarnih snovi, hkrati pa so tovrstni procesi blazno zamudni, industrija pripravlja novo generacijo varnostnih sistemov, ki bodo prijaznejši za potnike in neusmiljeni do prepovedanih predmetov in substanc. Čeprav so aktualne rentgenske naprave učinkovite za odkrivanje kovinskih predmetov, se jim navadno izmuznejo sveže verzije orožja v obliki kemikalij, eksploziva in drugih nevarnih snovi. **General Electronic v okviru programa Secure Registered Travel System intenzivno razvija novo varnostno tehnologijo, ki bo povišala učinkovitost prepoznavanja nevarnih snovi na eni strani, na drugi strani pa letališke preglede skrajšala na borne pol minute in zmanjšala količino delovnih knjižic letaliških delavcev.** Rentgen bo dopolnjen z novimi senzorji, med drugim z revolucionarnimi milimetrskimi valovi. Če ste v kratkem potovali po novi celini, ste nemara opazili visokotehnološke komore, testno postavljene ob običajne rentgenske varnostne postaje. Program, ki je bil že sprejet na šestih letališčih in je trenutno v fazi preizkušanja v 20 mestih po Ameriki, je naletel na mešane odzive. Pozitivni pol polnijo predvsem pohvale ekonomičnosti časa, na nasprotni strani pa so kritike nasiljene na področju etike. **Novi milimetrski valovi namreč ignorirajo oblačila in uslužbencu za zaslonom pošljejo 3-dimenzionalno podobo našega golega telesa.** Čeprav se bo s tem zagotovo povišalo število prijav za delovno mesto TSA (Agencija za varnost v transportu) uslužbenca, bo hkrati razburilo sramežljive potnike. DHS kljub sporni etičnosti pregleda zagotavlja popolno ohranitev intimne, saj ostajajo predeli obraza povsem zabrisani, možnost pošiljanja, shranjevanja ali prenašanja slike pa nemogoči. Milimetrski valovi bodo preplavili tudi sisteme za odzemanje prstnih odtisov in preproge, ki bodo avtomatično zaznavale eksploziv v čevljih.

Slalomiranje med zaščitnimi ukrepi

Kljub napredni zaščiti pa ostajajo pregledi izjemoma tudi neučinkoviti. **Čeprav v Ameriki dnevno zasežejo povprečno dve strelni orožji na dan, so znani primeri uspešno »prehitopajlenih« pištol na krov letala.** Pred dobrim mesecem je tako polemike o uspešnosti varnostnih

ukrepov sprožil zmeden potnik, ki je po nesreči iz svoje ročne prtljage pozabil odstraniti svojo nabito pištolo, a se kasneje zavedel svojega neodgovornega ravnanja in se vrnil na pregled ročne prtljage. Sojenje še vedno poteka, nezaupanje ameriški varnostni službi pa je zakoreninjeno. V minulih letih je bilo podobnih spregledanih kršitev nemalo. Krmarile so vse od grozečih grafitov v strogo zaščitenem prostoru za prtljago (Oklahoma City, 2006), brezskrbnega 20-minutnega »jogginga« ali celo vožnje z avtomobilom po sicer blazno varovani vzletni pisti (JFK, O'Hare ...), pa do kraj denarja iz prtljage in podobnih sitnosti kot posledice malomarnega varovanja.

Varovanje po evropsko

Evropski varnostni sistemi po kriterijih strogosti sicer hlačajo nekaj korakov za ameriški (velikimi) brati, vendar po nizu terorističnih groženj ne ostajajo preveč popustljivi. Lani avgusta je Evropska komisija javno predstavila do nedavnega tajen seznam pravil za varnost letalstva, sprejet leta 2003. Med drugim vključuje seznam prepovedanih predmetov za ročno prtljago – vse od tekočin nad 100 mililitri pa do škarij in palic za golf –, natančno začrtanih pristojnosti letaliških delavcev (ki dovoljujejo zahtevek, da potnik sleče vsa oblačila) in razdelanih procesov pregleda prtljage. Večina teh pregledov je še vedno odvisna od letaliških uslužbencev oziroma posameznih letaliških enot. Tako se vam lahko pripeti »ameriško« natančen pregled prtljage in telesa ali pa nasprotno brez večjega problema na avion v (seveda predimenzionirani) ročni prtljagi prenesete skoraj celoten seznam prepovedanih predmetov. Redko boste prisiljeni sezuti čevlje ali prižgati prenosni računalnik, saj tovrstnih dejanj ni v pravilniku in zato nimajo trdne pravne podlage.

Varnost, industrija, zmanjšanje delovnih mest ali ustvarjanje umetnega strahu? Verjetno kombinacija vseh naštetih možnosti letališča spreminja v novodobne trdnjave, ki postavljajo izzive in ovire kriminalu, odstirajo nove tržne niše tehnološki industriji ... In hollywoodske filme osvobajajo klasičnih »the end« scen združenja ljubimcev ob vkrcanju na letalo.

Tekst: Pina Sadar

Foto: Ekke Vasli

DETEKTIVSKO OROŽJE JE ZNANJE

Pogosto smo zaslepljeni s podobo bondovskih detektivov, ki z enim samim gibom zlomijo vrat trem varnostnikom in neverjetno kljubujejo vsem zakonom fizike, medtem ko je stvarnejša podoba detektivov malce manj adrenalinska. Detektivska zbornica Republike Slovenije licence za detektive podeljuje od leta 1994 dalje, o detektivskem poklicu pa smo se pogovarjali z licenciranim detektivom **Simonom Mrakom**, ki deluje na območju Gorenjske in ima za seboj že šest let detektivskega dela ter okoli 500 primerov.

V Sloveniji detektivov ni ravno v izobilju, trenutno jih je licenciranih okoli 70, drži?

Aktivnih jih je kakih 15, licenciranih pa v bistvu kar precej. Pri tem moramo vedeti, da je povprečna starost detektiva nekaj čez 65 let, saj gre za večinoma upokojene policiste, ki imajo sedaj detektivsko izkaznico.

Precej se govori tudi o detektivih brez licence, ki vseeno opravljajo detektivsko delo...

Saj je tudi veliko kuharjev, ki v resnici niso kuharji. Nas, prave detektive, ta zadeva sploh ne moti, saj posla, ki ga opravljam jaz, takšen detektiv ne more in so zadeve hitro kristalno jasne...

Zakaj ste vi postali detektiv?

Deset let sem bil zaposlen pri policiji, tri leta še na Ministrstvu za notranje zadeve, potem pa sem se zaradi prevelike monotonosti policijskega vsakdana zaposlil v detektivski agenciji v Ljubljani.

Vendarle, ali ni pogoj za opravljanje detektivske dejavnosti, da kandidat v zadnjih štirih letih ni opravljal nalog pooblaščenih uradnih oseb v Ministrstvu za notranje zadeve ali obveščevalno-varnostnih službah?

Takrat je bilo to v zadnjih dveh letih. Ko sem imel pogoje za licenco, sem opravil detektivski izpit, ki pa sploh ni bil preprost. Diplomiral sem sicer najprej na višji, potem pa na visoki upravni šoli.

Iz česa pravzaprav sestoji detektivski izpit?

V bistvu gre za kazensko pravo, velik poudarek je na Zakonu o detektivski dejavnosti in Zakonu o upravnem postopku. Nekaj je tudi kriminalistične tehnike, kar je dobro, da kandidat obvlada. Zadnje čase je slišati, da je izpit zelo zahteven, sploh za nekoga, ki se s temi zadevami še nikoli ni srečal.

Ampak detektivski izpit je le groba osnova za nadaljnje delo detektiva, saj izpit očitno ne ponuja nič praktičnega dela?

Detektivski izpit predstavljajo predavanja, ki so sicer relativno draga, na koncu pa komisija od tebe zahteva znanje zrelega detektiva: iz tega naslova to seveda ni pravično do tistega, ki bi rad detektiv postal iz nič, da bi torej naredil

neko višjo šolo, potem pa opravil detektivski izpit. Tega ne moremo spreminjati, saj tisti, ki postavljajo detektivske pogoje, skrbijo, da branža ne preraste v komercialno zadevo.

Kako iskani so sicer detektivi?

Na Gorenjskem nas je malo, dva detektiva sta v Škofji Loki, ena detektivka na Jesenicah in jaz v Kranju, dela pa je dovolj še za trideset detektivov. Pri nas imamo toliko dela, da bi, če bi dopustili, ljudje pred vrati stali v vrsti tako kot pri zdravniku. Ker nas je tako malo, smo dejansko v zelo monopolnem položaju. Zadnje čase smo mi tisti, ki določamo, za koga bomo delali in za koga ne.

Kakšna je razlika med pristojnostjo detektiva in pristojnostjo policije?

Detektivi pomagamo strankam z zbiranjem informacij. Ko pride do kaznivnega dejanja, policija zbere premalo dokazov, zato se stranka odloči, da bo informacije zbrala na lastno pest. Najame detektiva, potem pa ta opravi preiskovalna dejanja, ki so v skladu z zakonodajo, naredi poročilo, fotografira, če je potrebno, zbere tudi strokovna mnenja oziroma strokovne ekspertize, ki jih stranka potem priloži

kot svoj dokaz proti nekomu drugemu. Tisti trenutek, ko oddamo poročilo, nimamo mi nič več pri tej stvari. Ostanem samo še mapa, ki mora biti po zakonu hranjena v trezorju in v kateri je napisano samo ime, priimek ter številka zadeve, ne pa tudi, kaj je zbrano.

Kaj je orožje detektiva, znanje?

Ja, samo to. Intelktualna lastnina. Imamo pa sicer še nekatere pripomočke, s katerimi si pomagamo pri svojem delu: GPS sledilec, sodobno fotografsko opremo, digitalne kamere, elektronski mikroskop ...

Ali imajo detektivski tudi strelno orožje?

Smejo ga imeti, če si pridobijo orožni list. Jaz ga sicer nimam, vendar orožja nikoli ne uporabljam.

Vi se ukvarjate predvsem z gospodarstvom, konkretnije s kakšnimi zadevami?

Gre za preverjanje bonitet poslovnih partnerjev, iščemo dolžnike, izvajamo kontrolo bolniških staležev, konkurenčnih klavzul, raznih utaj, poslovnih goljufij, osebnih goljufij – če se recimo nekdo zadolži in potem izgine.

Ali so vas na terenu že kdaj razkrinkali?

To ni nič takega. Jaz se pri pridobivanju informacij izkažem kot detektiv in informacije pridobim od ljudi, ki so mi jih pripravljeni podati.

Pri delu si pomagata z javno dostopnimi zbirkami podatkov. Ali tudi uporabljata spletne iskalnike, na primer Google, ali pa Facebook?

Uporabljamo uradne zbirke, to so registri prebivalstva, vozil, plovil, tudi zemljiško knjigo v skladu s pooblastili in javnim značajem. Facebook je obremenilen, saj mi ni potrebno dodatno izgubljati časa, da preverim in nekoga povežem s krogom ljudi.

Koliko detektivski služijo?

Lahko je 100 €, lahko pa 30.000 € na mesec. Detektivske storitve so približno na nivoju odvetniških; v začetku vsak detektiv dela vse, po petih letih pa samo še izbira, katero zadevo bo vzel. Cena detektivske storitve mora biti opravičljiva.

Verjetno je prva asociacija vsakogar izmed nas na tiste detektive, ki jih vidimo v filmih... Koliko se tista slika sklada z realno podobo?

V filmih se največkrat prikazujejo detektivski kot višji kriminalistični inšpektorji, v tujini je izraz za njih »detective«. Pri nas je pa izraz detektiv vezan zgolj na zasebno sfero. Obstajajo namreč kriminalisti, višji kriminalisti, kriminalistični tehniki. Velikokrat je javnost mnenja, da so kriminalisti, ki pridejo na dom, detektivski. Kriminalisti pokrivajo strogo usmerjena področja, so specializirani, detektivski pa pokrivamo zelo širok spekter.

Kako napredna je detektivska dejavnost v Sloveniji v primerjavi z ostalo Evropo?

Na nivoju Evrope smo daleč pred vsemi, ker imamo večjo

širino in pokrivamo različna polja. Kolegi iz Evrope ne morejo verjeti, da jaz pokrivam tako zasebno sfero kot gospodarstvo in da pridobivam informacije tako hitro kot tam petdeset detektivov naenkrat. Seveda je to zelo odvisno od posameznikove sposobnosti analiziranja... Določeni detektivski, ki so svetovno priznani v tujini, me pokličejo in me, ko jim čez dva dni priskrbim informacijo, sprašujejo, koliko jih je delalo na tej zadevi: ne morejo verjeti, da sem delal sam. S policijo si sicer občasno izmenjujemo informacije, vendar gre predvsem za potrjevanje le-teh, ni pa takega drugega sodelovanja.

Verjetno imate tudi kakšno anekdoto na zalogi...

Anekdot je veliko. Dogodilo se je, da smo za istega naročnika na isti zadevi delali trije detektivski, zanimivo pa je bilo to, da je vsak izmed nas treh prinesel različne informacije. Ampak na koncu je naročnik iz vsega tega vseeno ugotovil dejansko stanje.

Ste imeli doslej že kakšne neprijetne situacije, so vam grozili?

Ja, to je že konstanta pri nas. Tudi z orožjem. Smo maksimalno mirni, imamo pa tudi prostor za urjenje in zadeve uredimo tam, če je potrebno.

Tekst: **Mojca Jagodic**

Foto: **Oto Žan**

KEMIJA UNIČUJE ŠPORT

V zadnjem času se v profesionalnih športih zaradi (pre)velike želje po uspehu pojavlja vse več različnih nedovoljenih poživil in zaradi tega tudi vse več športnikov, katerih izjemna športna pot je zaznamovana z negativnim priokusom pozitivnosti na dopinškem testu.

Doping se najpogosteje pojavlja v **vzdržljivostnih** in **eksplozivnih** športih, kot so atletika, kolesarjenje, dviganje uteži, plavanje ... Športniki se največkrat odločijo za uporabo nedovoljene kemikalije **eritropoetin** ali pa za **tranfuzijo krvi**, s katerima povečajo število rdečih krvničk in posledično večjo zmogljivost športnikov.

V Sloveniji so med bolj znanimi športniki, ki so bili ujeti pri domnevnem jemanju nedovoljenih sredstev (skoraj vsi namreč trdijo, da prepovedanih substanc niso jemali), srebrna olimpijska tekačica **Jolanda Čeplak**, kolesar **Tomaž Nose**, **Helena Javronik** pa je bila suspendirana celo dvakrat. Po svetu se o dopinških škandalih največkrat sliši tik pred ali po velikih tekmovanjih. Tako so tudi lanskoletne olimpijske igre dale kar nekaj osmoljencev, med drugimi dva Belorusa, nosilca srebre in bronaste nagrade v metanju kladiva, Vadima Devjatovskega in Ivana Tihona, ameriško plavalko Jessico Hardy, italijanskega kolesarja Ricarda Ricca in druge. Brez škandalov pa že kot po navadi ni minila niti največja kolesarska dirka, Tour de France. Pozitiven na dirki po Franciji je bil tretji v skupni razvrstitvi Avstrijec Bernard Kohl, pri jemanju nedovoljenih poživil pa je protidopinška agencija ujela tudi Nemca Stefana Schumacherja in Italijana Leonarda Piepolija.

Svetovna protidopinška agencija (World Anti-Doping Agency) je organizacija, ki od leta 1999 združuje vse pro-

tidopinške agencije in poizkuša čimbolj zajezi razširjenost prepovedanih sredstev v športu. V bližnji preteklosti pravih dopinških testov še ni bilo in zato so v nekaterih športih, predvsem v atletiki, kot svetovni rekordi še vedno zabeležni izjemno sumljivi rezultati. V oči bodejo predvsem denimo ženski rekord v metu diska, ki ga je leta 1988 postavila reprezentantka Vzhodne Nemčije in se mu od takrat ni uspela nobena tekmovalka približati na manj kot 2 metra razlike, ali pa svetovni rekord v metu kladiva, ki ga od leta 1986 drži reprezentant Sovjetske zveze z daljavo 86,74 metra. Naš atletski junak Primož Kozmus, olimpijski zmagovalec, pa ima svoj osebni rekord na primer "le" 82,30 metra, kar je več kot 4 metre manj. Takšnih primerov svetovnih rekordov je predvsem v **atletiki** moč zabeležiti še kar veliko, medtem ko so se v ostalih športih tehnika, oprema in tudi prepovedane substance že toliko razvile, da se ti presegajo pogostejše.

Razvoj nedovoljenih poživil je izjemno hiter, tako da laboratorijski testi še težje zaznavajo prepovedane snovi, zato danes sumijo vsakega izjemnega športnika in prava škoda je, da nekatere športe doping **uničuje** do te mere, da "čisti" tekmovalci kljub vsemu vloženemu trudu težko zmagujejo v boju proti kemiji.

Tekst: **Žan Sadar**

KONCERTNI NAPOVEDNIK

Stroymachine

16.04.2009, Ljubljana, Cvetličarna

3 + 1 ŽUR

The Mor(R)ons, Taking over Mars, Diverso + Zabljena generacija

18.04.2009, Kranj, cesta med Globusom in Storžičem

Laibach – Wolkswagner

18.04.2009, Ljubljana, Cankarjev dom

Gal Gjurin

19.04.2009, Ljubljana, Cankarjev dom

Cvičkarja

Dan D, Zoran Predin in Globoka Grla, Zlatko in Optimisti
22.04.2009

Partibrejkers

23.04.2009, Ljubljana, Cvetličarna

Smrt skupine Hepa

25.04.2009, Kranj, Izbruhov bazen

Beyonce

26.04.2009, Hrvaška, Zagreb, Arena

Škisova tržnica

Zoran Predin in Lačni Franz, Vlado Kreslin in Mali Bogovi, Hladno Pivo, Kosta

06.05.2009, Ljubljana, Letno telovadišče ND – Ilirija

Big Foot Mama

gosti: Perpetuum Jazzile, Ansambel Lojzeta Slaka, Neisha, Slaviša Stojanović

14.05.2009, Ljubljana, Križanke

The Killers

07.06.2009, Ljubljana, Hipodrom Stožice

Lenny Kravitz

08.06.2009, Ljubljana, Hala Tivoli

David Byrne (ex Talking Heads)

10.07.2009, Ljubljana, Križanke

Eros Ramazzotti

19.11.2009, Ljubljana, Hala Tivoli

PIRATI S (KIBER) KARIBOV

Februarja se je na Švedskem pričelo odvijati eno izmed najodmevnejših sojenj zoper kršenje avtorskih pravic, ko so pred roko pravice morali stopiti ustanovitelji in upravljalci spletnega zaliva torrent datotek The Pirate Bay. Razsodba »spectrila«, kakršno zloženko so si izmislili za spektakularno sojenje, kjer so že po dveh dneh sojenja iz obtožnice odstranili polovico obtožb, do zaključka uredništva še ni bila znana. V Sloveniji zaenkrat še nismo priča takšnim gonjam proti kršiteljem, vseeno pa se med spletno plovbo piratstvo pogosto in včasih celo nevede znajde na naši poti.

Vrste piratstva

Za računalniško piratstvo se šteje vsaka oblika zlorabe avtorsko pravno zaščitenega dela. Malce bolj po domače lahko rečemo, da je piratstvo nezakonito kopiranje in distribuiranje računalniških programov za poslovno ali osebno rabo ter pretakanje video in avdio vsebin s spleta.

V Sloveniji na tem področju poleg zakonodaje deluje BSA (Business Software Alliance), organizacija, namenjena spodbujanju varnega in legalnega digitalnega sveta, ki računalniško piratstvo deli v pet kategorij: **ponarejanje**, pri katerem gre za neavtorizirano reproduciranje in distribuiranje zavarovanih programov na pomnilnike, **nalaganje na disk**, pri katerem proizvajalci ali prodajalci računalnike opremijo z neavtoriziranimi programi, **mehko piratstvo**, pri katerem ponavlja podjetja kupijo le eno legalno kopijo programa in jo neavtorizirano reproducirajo na vse svoje računalnike, **posojanje**, ki predstavlja posojanje primerkov avtorskega dela, in **piratstvo elektronskih oglasnih desk**, pri katerem gre za neavtorizirano naložitev računalniškega programa na elektronsko oglasno desko.

Slovenska zakonodaja

Piratstvo je v slovenski zakonodaji pokrito z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah ter Kazenskim zakonikom Republike Slovenije.

Črni uporabniki : pirati

Če eno in isto avtorizacijsko kodo uporabljate za več programov, vas bo program »prijazno« obvestil, da ste pristali na »črni listi«. Kakšna je razlika med črnimi uporabniki in pirati? Črni uporabniki neavtorizirano reproducirajo računalniške programe zase, pirati pa omogočajo uporabo nezakonitih kopij programa tretjim osebam in s tem tudi razširjajo nezakonito razmnožene računalniške programe.

Kaj pa filmi in video s spleta?

Pretakanje video in avdio vsebin s spleta na svoj računalniški disk ni dovoljeno, čeprav prisežete, da ga boste gledali in poslušali samo vi. Je pa dovoljeno kopiranje glasbene ali video datoteke v največ treh primerkih za lastno uporabo, vendar le pod pogojem, da so kopije narejene iz izvirnika, medtem ko zakon prepoveduje kopiranje računalniškega programa, četudi gre zgolj za lastno uporabo.

159. člen

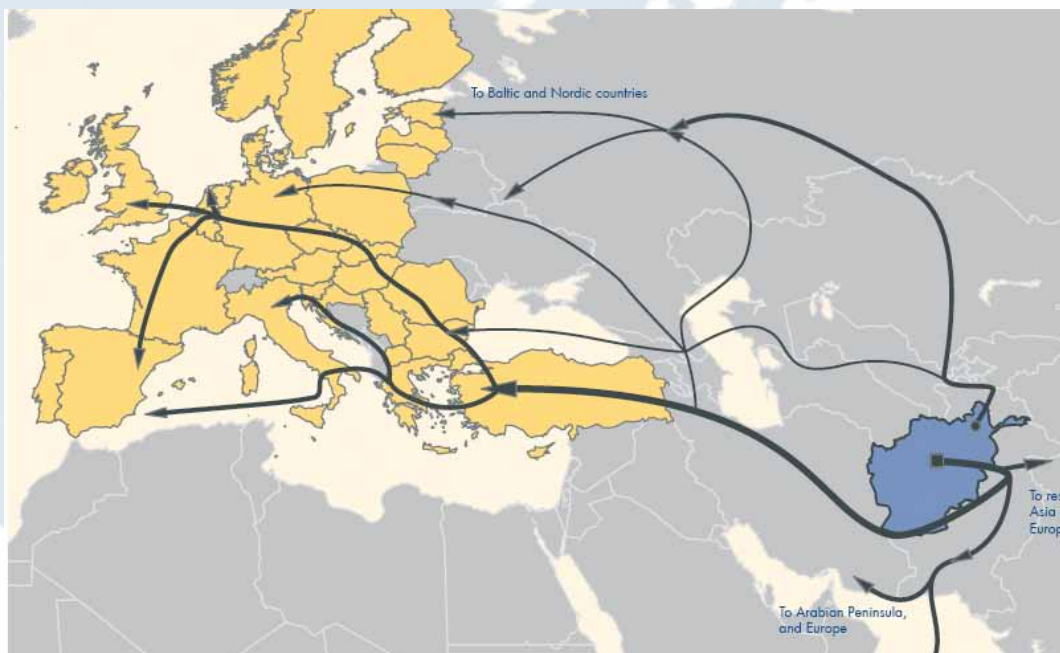
- (1) Kdor z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil večjo protipravno premoženjsko korist, reproducira, distribuira, da v najem primerke, javno izvede, javno prenese, javno prikaže, radiodifuzno oddaja ali predela avtorsko delo, pa za to nima dovoljenja avtorja ali drugega imetnika avtorske pravice, ko je tako dovoljenje po zakonu potrebno, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zapornim do treh mesecev.
- (2) Kdor z namenom, da bi sebi ali komu drugemu pridobil večjo protipravno premoženjsko korist, da v promet ali z namenom dajanja v promet ponudi javnosti primerke avtorskega dela, za katere ve, da so bili neupravičeno reproducirani, se kaznuje z zapornim do dveh let.
- (3) Če je bila z dejanjem iz prejšnjega odstavka pridobljena velika premoženjska korist in je šlo storilcu za to, da si pridobi takšno premoženjsko korist, se kaznuje z zapornim do treh let.
- (4) Primerki avtorskega dela in naprave za njihovo reproduciranje se vzamejo.

Tekst: **Mojca Jagodic**

Foto: **Oto Žan**

ORGANIZACIJA PROTI KRIMINALU

Interpol je organizacija, ki po celem svetu s svojo mrežo preganja največje kriminalce in ga tako poizkuša očistiti zločina.

Tihotapske poti v Evropo

INTERNATIONAL CRIMINAL POLICE Organisation je bila ustanovljena v Avstriji leta 1923 z namenom **povezati kriminalistične policije** celega sveta, trenutno pa je njen sedež v Franciji. Danes združuje kar **187 držav** članic, med katerimi je od leta 1992 tudi Slovenija. Interpolove glavne naloge so komunikacija med policijami vseh držav, urejanje podatkovnih baz za policijo, podpora policijskim storitvam in razvoj ter usposabljanje policije. Mednarodna organizacija kriminalistične policije se še posebej posveča **šestim področjem**. To so **varnost prebivalstva in terorizem, trgovina z ljudmi, korupcija, finančni in tehnološko razviti zločini, begunci ter trgovina z drogami in kriminalne organizacije**.

Interpol se znotraj same organizacije deli na **6 različnih enot** – generalna skupščina, izvršni odbor, sekretariat, nacionalni centralni biroji vsake države članice, komisija za kontroliranje ter svetovalci – in vsaka od njih ima svoje naloge. Generalna skupščina nadzira vse skupaj in zajema organe Interpolu po vseh državah ter odloča o pomembnih mednarodnih zadevah. Izvršni odbor je sestavljen iz 13 članov, od tega so med njimi tudi pripadniki štirih največjih religij. Sekretariat s sedežem v Lyonu ves čas posodablja dogajanje in pomaga pri iskanju zločincev. Nacionalni biroji (v Sloveniji je to Interpol Ljubljana) povezujejo

državo s sekretariatom in poročajo o posameznih policijskih preiskavah. Svetovalci so posebej izobraženi ljudje, ki jih potrdi izvršni odbor, da svetujejo pri pomembnih odločitvah. Komisija pa ves čas spremlja pravilnost delovanja vseh členov. Tako je sestavljena najpomembnejša policijska organizacija na svetu, da lahko za zapae spravi čim več kriminalcev.

Interpol finacirajo države članice, posamezna vlada vsako leto nameni nekaj sredstev za obstoj te organizacije. Tako je bil proračun Interpolu za leto 2009 kar 47,4 milijona evrov. Na seznamu ljudi, ki jih iščejo, je trenutno okoli 400 ljudi, od tega tudi **5 Slovencev**. Trije državljani Slovenije so na Interpolovi "wanted listi" zaradi umora, eden zaradi ponarejanja in golfulj ter eden zaradi preprodaje drog.

Kljub naprednim tehnikam ter zagretemu iskanju zločincev pa so kriminalci velikokrat korak pred policijo in vsi skupaj lahko le upamo, da bodo Interpolovi sodelavci pri preprečevanju kriminala v prihodnje še uspešnejši, kot so bili do sedaj.

Tekst: **Žan Sadar**

Foto: **interpol.com, Europol**

SMRTNE KAZNI - NEHUMANE?

Smrtna kazen je **zakonsko urejena kazen za zločin**, ki v neki družbi velja za težkega. Zaporniki, ki jih obsodijo na smrt, so med čakanjem na izvršitev kazni navadno ločeni od sojetnikov.

Tako je vsaj v zadnjem času. Nekdaj pa so bili lahko razlogi za usmrnitev bistveno manj utemeljeni in so bile kazni bolj krute. Ljudi so usmrtili na različne načine – z razčetverjenjem, metanjem med zveri, podgane, mravlje in podobno, »kuhanjem« v vreli vodi ali olju, obglavljenjem, zažiganjem, lomljenjem, sekanjem, rezanjem, dušenjem, utapljanjem, zabadanjem ... Skratka, povzročali so muke na najrazličnejše načine; brutalne ali pa na nek način celo prefinjene.

Kako pa je z usmrčitvami danes?

Gledano s političnega stališča so največje zagovornice smrtnih kazni države z visokim številom in rastjo prebivalstva, v katerih vladajo avtokratični režimi. Kljub temu pa smrtno kazen poznajo tudi v razvitem svetu, saj jo imajo uzakonjeno na primer v **ZDA, Japonski, Južni Koreji, Tajvanu in Singapurju**, ki ima glede na število prebivalstva celo največjo stopnjo usmrnitev.

Evropska unija in Svet Evrope od kandidat za članstvo kot enega izmed pogojev postavljata prav odpravo takšnega kaznovanja, čemur se je leta 2004 podredila tudi Turčija. **Edina država v Evropi, ki smrtno kazen izvaja, je Belorusija**. V Sloveniji je bila zadnja usmrnitev izvedena leta 1957, leta 1989 pa je bila takšna možnost zakonsko odpravljena. **Ustava iz leta 1991 smrtno kazen prepušča.**

OBEŠENJE

Obešenje je bilo zelo dolgo – vse do časa, ko ga je izrinil električni stol – najbolj pogosta oblika usmrtnice. Obsojenec pri tej usmrtnici umre zaradi zadušitve.

ELEKTRIČNI STOL

Pred dobrim letom so sicer usmrnitev z električnim stolom za neustavno razglasili še v Nebraski, zadnji ameriški zvezni državi, kjer je bila še legalna, sicer pa je bila do tedaj tamkaj precej razširjena. Električni stol je bil prvič uporabljen že leta 1890 in je bil skozi celotno 20. stoletje poglavitna metoda za usmrnitev v ZDA. Sicer ima sloves ne preveč humanega pripomočka, kljub temu da je prav zaradi tega zamenjal smrt z obešenjem. Marsikateri obsojenec, na katerega so bile pripete elektrode, skozi katere je nato telo več minut stresalo okoli 2000 voltov, se je na stolu namreč lahko vžgal ali pa mu je elektrika povsem scvrkla notranje organe in možgane.

PLINSKA CELICA

Predvsem v času druge svetovne vojne je bila uporabljena v koncentracijskih taboriščih, nato pa so jo v nekoliko drugačni obliki uvedli tudi kot smrtno kazen. Zaradi dokazov, da obsojenec med tako usmrtnitvijo dalj časa zelo trpi, so jo konec prejšnjega stoletja počasi ukinili.

INJEKCIJA

Metoda za usmrnitev v ZDA je zadnje čase le še smrtonosna injekcija, ki jo med drugim uporabljajo tudi na Kitajskem, Filipinih in Tajskem. Sestavljena je iz treh različnih odmerkov. Sodijski tiopental, ki se vbrizga kot prvi, pri obsojencu vzpostavi stanje nezvesti. Pancuronijev bromid nato zaustavi delovanje vseh mišic razen srca. V tej fazi se zgodi zadušitev, saj prenehajo delovati tudi pljuča. Kot tretja sestavina je vbrizgan še potasijev klorid, ki zaustavi bitje srca. Smrt ponavadi nastopi v sedmih minutah.

OBLAVLJANJE, STRELJANJE, KAMENJANJE

Na Kitajskem, v Belorusiji, Somaliji, Vietnamu in še kje je priljubljeno streljanje. V Afganistanu in Iranu obsojene na smrt kamenjajo. V Savdski Arabiji in Iraku, kjer je smrtna kazen predvidena tudi za prekrške, kot je prešuštvo, obsojence obglavijo.

Različne organizacije, med njimi **Human Right Watch**, ki se sklicujejo tudi na znanstvene raziskave, opozarjajo, da je večina smrti kljub navidezni humanosti zelo travmatičnih, saj je delovanje tiopentala časovno zelo omejeno in obsojenec v resnici umre pri polni zavesti v zelo hudih mukah. Tudi sicer je gibanje proti smrtni kazni v ZDA zelo močno, saj pred vsako napovedano usmrtnitvijo organizirajo proteste in na ta način skušajo vsaj odložiti njeno izvedbo.

Tekst: **Maša Nahtigal**

Foto: **Oto Žan**

POŠASTI

Kje sploh začeti pri takih rečeh?

Prva oseba, ki jo velja omeniti, je **Natascha Kampusch**, avstrijsko dekle, ki se je že skoraj tri leta nazaj prikazala na vratih 71-letne Inge T. in se identificirala kot tista Natascha, ki je bila 8 let prej ugrabljena na poti v šolo. **Wolfgang Priklopil** jo je vsa ta leta zadrževal v kletni ječi z vhodom skrbno skritim za omarico v kleti. Soba brez oken je bila velika le kvadratnih metrov in je bila zvočno izolirana; Natascha jo je lahko zapustila le izjemoma. Priklopil je sicer poskrbel, da se je v ujetništvu izobraževala, da pa ni pobegnila, jo je prepričal, da so okna in vrata hiše opremljena z eksplozivom. Če sta skupaj odšla ven, ji je grozil s smrtjo. Po njenem pobegu 23. avgusta 2006 je storil samomor. Danes ima Natascha hišo, v kateri je bila ujeta, v lasti, lanskega junija pa je dobila celo svojo pogovorno oddajo na avstrijski televizijski postaji Puls 4.

Lydio Gouardo je očim od njenega devetega leta posiljeval in mučil kar 28 let, od leta 1971 do 1999. Lydia ni bila dobesedno zaprta, a drugega življenja preprosto ni poznala; zbežala je le, ko jo je pretepal, a so jo vaščani pripeljali nazaj k skrbnikom. Župan je kasneje celo izjavil, da so prav vsi vedeli, kaj se dogaja, a nihče ni ukrepal, tako kot tudi niso v bolnišnici, kjer je Lydia rodila šest otrok in jasno izjavila, kdo je njihov oče. Vse se je končalo, ko je očim leta 1999 umrl. Mačeha je bila lani obsojena na štiri leta v zaporu zaradi spolnega nadlegovanja enega izmed Lydijinih otrok in ker ni prijavila moža. Svojo zgodbo je Lydia zapisala s pomočjo novinarja **Jean-Michel Caradec'ha** v knjigi *Le Silence des autres* (Tišina drugih).

Naslednji je vsem dobro znani primer Fritzl. **Josef Fritzl** je hči **Elisabeth** začel spolno zlorabljati, ko je imela le enajst let, pri osemnajstih pa jo je zvalil v klet, kjer je že prej ustvaril malo bivališče oziroma zapor, v katerem je ostala 24 let, vse do aprila lani. V teh letih jo je Josef fizično in spolno zlorabljal, Elisabeth pa je rodila sedem otrok, od katerih je **Michael** umrl le pri treh dneh starosti, **Kerstin**, **Stefan** in **Felix** so celo življenje preživeli v kleti, **Monika**, **Lisa** in **Alexander** pa so živeli skupaj z Josefom in njegovo ženo **Rosemarie**.

Ko je Elisabethina najstarejša hči Kerstin lani resno zbolela, je Josefa prosila, naj jo odpelje v bolnišnico, kar je sprožilo vrsto dogodkov, ki so vodili do odkritja skrivnosti človeka, imenovanega tudi Pošast iz Amstettna. Aretiran je bil 26. aprila 2008, marca letos pa so mu sodili in ga spoznali za krivega vseh obtožb. Fritzl bo do konca svoje-ga življenja zaprt v psihiatrični bolnišnici.

Marca letos sta na dan prišla še dva podobna primera. »Pošast iz Mariquite«, kolumbijec **Arcedio Alvarez**, je bil obtožen spolnega zlorabljanja svoje danes tridesetletne hčerke **Albe Nidie Alvarez** od njenega devetega leta. Alba je v teh 21 letih rodila enajst otrok, od katerih so trije umrli.

Michele Mongelli je bil 27. marca aretiran zaradi domnevnega 25-letnega spolnega nadlegovanja **Laure** (pseudonim, dan s strani italijanskih medijev), svoje danes 34-letne hčere. Prav tako je bil aretiran njegov sin **Guisepe** zaradi obtožb o zlorabljanju sestre in svojih štirih hčera.

Na Poljskem trenutno sodijo prejšnje leto prijetemu **Krzysztofu B.**, ki ga imenujejo tudi kar »**Poljski Fritzl**«, saj so obtožbe podobne zločinom slednjega. Krzysztof vse zanika, razen tega, da je spal s hčerjo, medtem ko ga hči **Alicja** še obtožuje posilstva ter prisilnega zadrževanja in trdi, da je oče njenih dveh otrok, ki sta sicer v reji. V primeru, da bo spoznan za krivega, mu grozi 15 let zapore.

Malce drugačna zadeva pa se je dogajala v Italiji blizu Neaplja. Junija lani so po anonimnem namigu v groznih razmerah odkrili 47-letno **Mario Monaco**. Zaprta je bila v svoji spalnici in obdana z umazanijo. Tam so jo 18 let zadrževali brat **Prisco**, sestra Michelina in mama Anna Rosa. Razlog naj bi bil njen nezakonski otrok, rojen leta 1990, ki je sicer živel z babico v isti hiši in vedel, kaj se dogaja. Policija je imela z izpraševanjem Marie težave zaradi njenega psihološkega stanja.

Naša mala država pa se ne razlikuje kaj dosti. Januarja so v mariborski bolnišnici sprejeli **15-letno dekle iz okolice Ptuja**, ki je rodila otroka, čigar oče naj bi bil deklinčin oče. Dekle ni hodilo v šolo že nekaj mesecev, oče naj bi jo celo izpisal in sosedom ter učiteljem dejal, da se izobražuje v tujini. Očetu je bil januarja odrejen pripor v mariborskih zaporih; za posilstvo mu grozi do 10 ali 15 let zapore, za protipraven odvzem prostosti pa tudi do 5 let.

Tekst: **Urša Bajželj**
Foto: **Matic Zorman**

QUIKSILVER FREERIDE BATTLE 2009

8. marca se je na Kaninu po dveh dneh čakanja na ugodne razmere od-
vilo tekmovanje v prostem smučanju in deskanju Quiksilver Freeride
Battle. Pri smučarkah je najboljše ocene osvojila domačinka Seni Pe-
gan, med deskarkami pa Avstrijka Marlies Nindl. Močnejši spol je poleg
dobre izbire linij svojemu spustu dodal še nekaj atraktivnosti z drznimi
skoki: z 18-metrskim skokom je med deskarji prepričljivo zmagal Finec
Niklas Hollsten, zmago med smučarji pa sta si delila Avstrijca Karl Thaler
in Georg Sieder. Obiskovalci so bili tako kot prejšnja leta priča adrenalins-
kim skokom, pa tudi nekaj dih jemajočim padcem.

Tekst: **Mojca Jagodic, Rožle Bregar**

Foto: **Rožle Bregar**

Vreme je bilo perfektno za izvedbo letošnjega Freeride Battla

Uživanje na sončku in ob ogledu.

Tekmovalci se vzpenjajo proti štartu.

Tudi padci so bili na žalost pogosti.

Najboljši!!!

Ogledi in posvetovanje za najboljšo »linijo«.

Kanin je privabil množice ekstremistov

Lavinski psi pripravljeni na najslabše.

Pogled na tekmovalno strmino

Cez strmine do cilja.

O PREKLETIH, KRŠČENIH, KOSMATIH IN OSTALIH NAJLJUBŠIH MEDMETIH

Tokrat smo se podali na odkrivanje tiste mračnejše plati človeške duše. A stvari se izboljšujejo: če smo v ostalih rubrikah morili, kradli, pijančevali, se poigrali z usmrtitvami, s prestopki v šoli in z zapori, bomo tule zgolj... preklinjali. Kar je nenazadnje vsakodnevna praksa z ozirom na dejstvo, da smo Slovenci eden izmed narodov, ki največ preklinjajo (kaj vse uporabimo namesto »ah«, »oh« in »joj«). In definitivno tisti, ki najmanj preklinja v lastnem jeziku. Ravno zaradi tega je pričujoči članek pristal na mednarodnih straneh. Pred vami bom razgrnil nekaj najuporabnejših ter najsočnejših izrazov v tujih jezikih, in sicer takšnih, ki jih govorci slovenščine še nismo dodali med prevzete besede. Preden se lotimo praktičnega dela pa še nekaj teorije.

Ugledni profesorji jezikoslovja se pogosto (a ne neutemeljeno) pošalijo, češ da je ena izmed prednosti biti jezikoslovec oziroma etimolog ta, da ni zate nobena beseda »grda« – je pač beseda, ki ima določen pomen, brez izjeme pripisan s strani govorcev. Kletvica je namreč tisto, kar ljudje kot kletvico smatrajo. Že sama beseda »kletev« ima prvotno religiozen pomen, četudi je danes predvsem za grdo, žaljivo besedo, izrečeno v afektu, v uporabi njena pomanjševalnica, »kletvica«. Samo dejstvo, da je besedišče pri preklinjanju v osemdesetih odstotkih primerov povezano bodisi s spolnostjo bodisi s telesnimi funkcijami izločanja, pa kaže na že dolgo tradicijo obravnavanja teh področij kot tabujskih. O čemer se ne sme govoriti, daje zatorej še toliko večje veselje, olajšanje ali sprostitvev in funkcionira kot strelodov, ko enkrat le pride na plano. Podobno je tudi z besediščem, ki pritiče religiji: uporaba Božjega imena kot žalitev je namreč prepovedana že z drugo zapovedjo dekaloga (kot natančneje opredeli Mojzes v 5. knjigi: »Ne izgovarjaj po nemarnem imena Gospoda...«).

Omeniti velja še en zelo pogost pojav pri preklinjanju: jezikovni tabu. Gre za razširjen fenomen v jezikoslovju, ko iz takšnih ali drugačnih razlogov (navadno povezanih z nekim zgoraj omenjenim področjem) nadomestimo »neprimerno« besedo z neko drugo, popolnoma nevtrarno, ki pa ji je predvsem po fonetični podobi zelo blizu. Najbolj vsakdanji primer je verjetno »pismo«, ki nadomešča neko drugo »p«-besedo.

Toliko o ovinkarjenju. Začel bi, če uporabim evfemizem, na poklicnem področju. Za najstarejši poklic uporabijo Nemci dva precej preprosta izraza, »Schlampe« ali pa »Nutte«, Francozi imajo nekoliko širši nabor (ali pa je le meni bližji): »salope«, »conasse«, »poufiasse«, »putain«, »pute«; slednji besedi sta v romanskih jezikih univerzalni (italijansko »puttana« in španska »puta«). Čisto z jezikoslovnega vidika je potrebno vedeti, da gre v primerih takšnega naslavljanja za vokative (zvalnike), torej ne uporabimo nikakršnega člena (die, eine, la, une, una ...). Velja paziti, saj v španščini tudi čisto nevtralna beseda »madre« (mati) v pravem kontekstu in z ustrezno intonacijo lahko pomeni hudo kletvico.

»Scheisse«, najbolj priljubljena kletvica iz nemških akcijskih filmov, ima v romanskih jezikih med seboj zelo podobno zvoneče ustreznice: »merde« (fr.), »mierda« (šp.),

»merda« (it.). Šolski primer razvoja tega samostalnika iz latinščine, ko jo je vsak jezik pri vokalizmu ubral rahlo po svoje. Na področju različnih... organov je španščina še posebej plodna, sam ima prav vsaka država Latinske Amerike poleg univerzalnih še svoj lastni slovarček: kar je v Mehiki »bacialao« (dobesedno: polenovka) ali »nido« (gnezdno), je v Argentini npr. »concha« (školjka), v Gvatemali »cuchara« (žlica), v Fidelovi domovini »bollo« (žemlja), v Španiji pa preprosto in spevno »coño«. Verjetno ste iz opisov razbrali pomen. Kot marljivi poljedelci npr. v Mehiki uporabijo za moške spolne žleze precej nesorazmerno velike sadeže, a vseeno poznane iz domačega okolja, »aguacates« (avokado), prebivalci Nikaragve in Gvatemale pa »coyoles«, ki so plodovi nečesa palmi podobnega. V Španiji najpogostejše »cojones«, v Franciji »couilles« ali »couillons«, nemško »Eier« (ki je popolna ustreznica slovenski besedi).

Za takšna ali drugačna občevanja in pošiljanja sem ter tja so najbolj prepoznavni Nemci, ki zgolj zamenjajo vokal v velelniku: »fick dich«. V francoščini vam bo služilo »va te faire foutre«, »va te faire enculé«, »va chier« ipd., v italijanščini »vaffanculo«, »scopare« (glagol za tisto dejanje), v španščini pa je spet odvisno: »chingar« je najljubši glagol Mehičanov in se lahko uporablja (tako kot to počnemo pri nas s svojimi ustreznici) za vse zelo negativno ali zelo pozitivno, »joder« pa je njegova španska inačica, ki se kot pretekli deležnik »jodido/a« poda k vsakemu samostalniku. Tu sta še »follar« in pa »coger«, ki v Španiji pomeni nič drugega kot »pobрати, vzeti«, v večjem delu Latinske Amerike pa je najmočnejša kletvica z zdaj verjetno že jasnim pomenom. V velelniku znate slišati tudi glagol »chupar«, o pomenu česar se lahko sklepa z ozirom na dejstvo, da je Chupa-Chups lizika... Tu so še detajli o sorodstvenih vezeh (»hijo de puta« (šp.) ali »Hurensohn« (nem.)), nikakor pa ne gre pozabiti na nekako bolj uglajene kletvice, kakršne izustijo običajno literarni junaki 19. stoletja (v prvi vrsti kapitani, gusarji in njihove papige): »heiliger Bimbam«, »sacre bleu«, »ma foi«, »mille tonnerre«, »bendito/maldito« etc., ki so še najbolj podobne našim (po izčrpnem seznamu pravzaprav nedolžnim) prekletim, krščenim ter kosmatim.

Tekst: Nace Fock

KO ODKLONSKOST POSTANE NEVARNA

Vsi ljudje smo grešniki in vsi delamo napake. Mnogokrat kršimo pravila nehote, nemalokrat pa se lepo rečeno poživigamo na zakone in si mislimo svoje. Vse lepo in prav, dokler ti nekega lepega dne neka starka ne začne »težiti« in s torbico mahati za tabo, ker si se »napačno« usedel na klopco na trgu.

Mnogo je stvari, ki jih zaradi tega, ker naj ne bi imeli časa in se nam mudi, naredimo drugače, kakor nam velewa zakon, ali pa si v vsem svojem dolgočasju želimo biti drugačni in počnemo odklonske reči zaradi odklonskosti same. Kljub vsemu pa smo še vseeno bolj ali manj neškodljivi člani družbe in razen redkih ljudi, ki se imajo za odrešeničke v brezno padajoče družbe, nas okolica ter organi varnosti pustijo pri miru.

Problem nastane, ko človek postane nevaren za okolico, škodljiv za družbo oziroma pretirano neprilagodljiv za krotenje. Za takšne primere smo si ljudje že v pradavnini izmislili najrazličnejše načine za uspešno prevzgojitev »pretirano odklonskih oseb« ali kriminalcev.

V najslabšem primeru, ko za človeka ni bilo več upanja za uspešno prevzgojo, se je njegovo življenje kratko malo zaključilo in tako je ponekod še danes smrtna kazen nekaj zakonsko določenega ter obvezujočega. Ker je Slovenija bolj konzervativna ali pač bolj liberalna, kakor želite, pa je smrtna kazen pri nas odpravljena in tudi najdaljša zaporna kazen ne presega 30 let.

Uradno so slovenski zaporj Zavodi za prestajanje kazni zapora (ZPKZ) in se nahajajo na lgu (kjer so zaprte zgolj ženske) v Mariboru, na Dobu, v Kopru, v Celju (kjer je mladostniški zapor) ter v Ljubljani. Nekateri pa imajo še oddelke, ki se nahajajo drugod po Sloveniji. Skupna zmogljivost je 1103 zaprtih oseb. V zavodih morajo biti med seboj ločeni obsojenci in osebe kaznovane za prekršek, mladoletne osebe od polnoletnih ter tudi moški od žensk. Ločijo pa se tudi glede na stopnjo zločina in sicer na zaprti, odprti in polodprti oddelek.

Vsekakor je od vseh ZPKZ-ja našo pozornost najbolj pritegnil ravno ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE, kjer kazen trenutno prestaja 96 kaznjencev: 65 obsojencev, 18 pripornikov ter 3 pripornice.

Nad vse zanimivo pa je poročilo Varuhinje človekovih pravic ob obisku ZPKZ-ja v Celju, kjer med drugim izvemo, da so bila tam v lanskem letu prisilna sredstva uporabljena petkrat, izrečenih je bilo sedem disciplinskih kazni ter tudi, da jih enkrat mesečno obiskuje psihiater. Pripornikom je dovoljeno dveurno sprehajanje na svežem zraku, ko je čas sprehoda, vendar pa naj bi bil čas sprehoda za mladoletne osebe podaljšan za eno uro, na skupno tri ure. Zaporniki lahko uporabljajo fitnes sobo, dobro pa je poskrbljeno tudi za prostčasne aktivnosti, kot so likovna delavnica, joga, igranje šaha, namiznega tenisa, različne prireditve in tekmovanja. Kljub temu pa kaznjenci svoj čas večinoma zapolnjujejo z gledanjem televizije ter igrami na osebem računalniku.

Zanimivo je dejstvo, da imajo vsaj zaporniki, ki prihajajo iz socialno šibkega okolja, v zaporu najbrž več možnosti za lagodno življenje kot doma, kar je po eni strani pravilno; sploh mladi namreč, ki so v času adolescence in razvoja, morajo v tem obdobju pridobiti na samozavesti ter se razviti v močne, zdrave in delavne člane družbe, čeprav pa je po drugi strani vprašljivo, če jih tako »prijazno« okolje dejansko pripelje do spoznanja njihovih napak iz preteklosti ter jih pripravi na kruti svet za zidovi ali pa je to zgolj dodatna potuha, ki v naš že tako prekrut in pretrd svet po končani kazni, pripelje še večjega, močnejšega in nečloveško brezčutnega, malce manj mladega kriminalca.

Tekst: **Barbara Zupanc**

Foto: **Oto Žan**

ŠOLA, KRAJ NESREČNEGA IMENA

Če smo že pri kriminalu in kršenju zakonov, bom jaz na dijaških straneh posebej za vas, sotrpine, spregovorila o šolskem redu in pravilih – **kdaj se spleča profesorju nesti pravilnik pod nos in kdaj je pametneje, da zapremo gofljo ter tiho sprejmemo, kar nas je doletelo?**

Ta pravilnik določa pravice in dolžnosti dijakov v času pouka ter drugih oblik organiziranega vzgojno-izobraževalnega dela, vključno z različnimi sankcijami za kršitve in podobno, vse skupaj pa izhaja iz statusa dijaka ter je enako za mladoletne in polnoletne dijake (moj kratek povzetek začetnih črev). Ima kar 48 členov, jaz pa le eno ubogo stran, da jih povzamem, zato bomo preskočili podrobnosti o pravicah dijakov ter se osredotočili na nočne more – **prekrške** in posledične **vzgojne ukrepe**. Boli, vem.

Za kršitve, določene s tem pravilnikom in šolskimi pravili, se dijakom izrekajo posebne kazni, ki jim lepše rečejo tudi vzgojni ukrepi. **Lažje kršitve** so do 10 ur neopravičene odsotnosti od pouka, neprimeren odnos do pouka, do dijakov ali delavcev šole in do njihove lastnine, do šole, šolskega ali drugega premoženja. Zato pazite, kadar v mizo s tako brutalnim veseljem vrezujete srčke ali kljukaste križe.

Lažjim kršitvam sledijo še **težje**. To pa so: ponavljajoče se lažje kršitve, za katere je bil dijak že izrečen opomin razrednika; potem tatvina, ponarejanje, žaljiv odnos do dijakov ali delavcev šole, neupoštevanje predpisov o varnosti in zdravju pri delu, namerno poškodovanje šolskega premoženja ali tuje lastnine (na tem mestu mi potem ni jasno, kakšen je potlej »neprimeren odnos« do tega, da je le lažja kršitev), od 10 do 20 ur neopravičene odsotnosti od pouka.

Kot da nesvobode še ni dovolj, pa so bile izumljene tudi tako imenovane **najtežje kršitve**, ki jih je precej več, strnjeno pa so mednje v glavnem zajete ponavljajoče se težje kršitve, nasilje, prinašanje ali prisotnost pod vplivom

alkohola ali drog ter nasploh prinašanje ali posedovanje predmetov in sredstev, ki ogrožajo varnost in zdravje ljudi ter varnost premoženja (šolska imovina!), ponarejanje ali uničevanje šolske dokumentacije, večja tatvina ali vlom, povzročitev težje telesne poškodbe ali materialne škode zaradi neupoštevanja prepisov o varnosti in zdravju pri delu – torej ne poskušajte zažgati pulta pri kemiji – in še neopravičena odsotnost od pouka več kot 40 ur (ali več, če ravnatelj tako določi – če jih je na vaši šoli več, postavite ravnatelju oltar v avli in ga častite).

Vzgojni ukrepi. Strah in trepet vsakega še tako pridnega dijaka. Ti ukrepi se stopnjujejo in si sledijo drug za drugim. Kdaj pa vas lahko posamezen ukrep in posledično nekajdnevni do nekajtedenski hišni pripor lahko doletita? **Opomin razrednika** dobite za lažje kršitve. **Ukor razrednika, oddelčnega učiteljskega zbora in ravnatelja** za težje kršitve. Če pa ste res taki bedaki, da se ne znate brzdati pred zgoraj naštetimi najtežjimi kršitvami, pa pridete do **pogojne izključitve** iz šole. Če v tem času storite še kaj trapastega, pa dobite košarico – **izključitev**.

Kadar vas doleti takšna kazen, imate pravico do **zagovora** in tudi **ugovora**, če pa je ravnatelj faca, lahko iz utemeljenih razlogov tudi **zadrži izrek** o kakršnem koli vzgojnem ukrepu ter postavi rok za odpravo kršitev. **Vzgojni ukrep velja eno leto**, razen izključitev iz šole, ki se po pravilniku izreče **do konca šolskega leta**, največ pa še za naslednje šolsko leto. Če se med trajanjem vzgojnega ukrepa ugotovi, da je vzgojni ukrep dosegel svoj namen, lahko organ, ki je ukrep izrekel, izda **sklep o izbrisu!** Izbrisan vzgojni ukrep šteje za neizrečenega. Ravnatelj lahko s šolskimi pravili določi dejanja, zaradi katerih se dijak začasno **prepove prisotnost** pri pouku, in pa tudi postopek obravnave dijaka oziroma vključitve dijaka v druge oblike dela, ki omogočajo ponovno vključitev k pouku.

Nekateri dijaki se večkrat sklicujejo na svoje pravice in se pritožujejo, da so kršene, vendar pa ob tem ne pomislijo na vse svoje **dolžnosti**, ki jih glede na pravilnik številne kršijo. Tole zveni kot pridiga kakega zoprnega profesorja, vendar pa menim, da bi si takšni primerki kljub vsemu morali pravilnik natančno prebrati, da bi videli, kolikokrat jim profesorji in razrednik pogledajo skozi prste in da se nimajo kaj... jajcat.

Tekst: **Maša Nahtigal**
Foto: **Oto Žan**

SPROŠČANJE IN ZABAVA

Dijaška leta naj bi bila ena izmed najlepših, najzanimivejših in najbolj nepozabnih let v življenju človeka. Res je, da se na srednji šoli povežeš s svojimi sošolci, sošolkami ter prijatelji in prijateljicami do te mere, da se izogneš oziroma se poskušaš izogniti dolgočasnim družinskim počitnicam ter greš pozimi raje v družbi vrstnikov smučat, poleti pa se sončit, plavat in se noro zabavat v najrazličnejše kampe, kjer spoznaš vrstnike iz drugih regij Slovenije ter bližnjih držav in dokončno ugotoviš, da je poleti Nemčija izpraznjena, ker se vsi mladi Nemci in Nemke zabavajo v obmorskih počitniških krajih Jadranskega morja, ter ugotoviš, da so Nemci mnogo lepši od svojega (uradnega državnega) jezika, da je le redko kateri Madžar primeren vzorec lepega mladeniča, čeprav izjema potrjuje pravilo, in da se je Hrvatom bolje izogniti, če pa že ne, pa je obvezno znanje angleškega jezika, ker je znanje hrvaščine z naše strani nikakavo, da o njihovi slovenščini niti ne izglabljam besed.

Vendar pa večino časa tako ali tako preživimo v svojem rodnem kraju oziroma v kraju, kjer se nahaja naša izobraževalna ustanova, in dijaki se tudi v okolici šole kar dobro znajdemo ter si znamo poiskati zabavo. V Kranju so lokali po pouku vsakodnevno dobro zasedeni, tisti v neposredni bližini šole – zgolj (en) trg oddaljeni od nje – pa so tako nabito polni, da se človek že začne spraševati, če ne bi bilo bolje narediti dodatnih sto korakov in oditi »na pjačo« nekam, kjer se s skupina sedmih sošolk sploh lahko še posebe za kakšno prazno mizo.

Seveda se dijaki znamo (še bolje) zabavati tudi ob vikendih, ko nas šele večerne urice pripravijo do tega, da »uletimo na žurko«; če ni nobene primerne, pa pride-mo v mestno jedro Kranja ali pa morda raje na Planino, ker se v Tušu vedno nekaj dogaja – skoraj vedno! Vsekakor je najbolj oblegan lokal v centru mesta Klubar, ki je nabito poln tako v zgodnjih jutranjih urah pred poukom kot tudi ob malo bolj človeških jutranjih urah, ko imamo gimnazijci odmor za malico, ter tudi v popoldanskih urah po pouku ali pa zvečer; predvsem v četrtek, petek in soboto.

Na Četrtnjanih, kjer je starostna meja 18 let, se vedno znajde nemalo gimnazijcev ter ostalih srednješolcev in najboljše od vsega je najbrž to, da te, ko si enkrat notri oziroma imaš na dlani štampiljko, nihče več ne sprašuje za osebni dokument in te nič oziroma nihče več ne omejuje pri izbiri (ne)alkoholne pijače. Seveda pa tudi v ostalih lokalih mladoletni več ali manj zlahka pride-mo do zelene pijače, saj se mladi natakariji in natakari-ce kratko malo ne zmenijo za starost osebe, ki pijačo naroča, tako da se znamo brez zadržkov zabavati z ali brez alkohola. Obstajajo tudi lokali, ki se držijo zakono-v in mladoletnim dejansko ne strežejo alkoholnih

pijač, vendar se takih lokalov srednješolci navadno izognemo že zaradi dejstva, da je osebe tako neprijazno in protičloveško nastrojeno, kakor da je prav vsak dan najslabši dan v življenju bedne natakari-ce: tak primer držeč se zakona je lokal Stara pošta.

Večina gostincev se torej ne drži zakona – vsaj ko je govora o alkoholu in mladoletnikih – ker verjetno ka-zni niso dovolj visoke ali pa imamo mladi izredno lep, mamljiv pogled – kdo bi vedel!

V Kranju pa imamo tudi lokale, ki jih lahko poimenuje-mo tako izvirno, kot je Émile Zola poimenoval enega izmed svojih romanov v ciklu Rougon-Macquartovih – Beznica. Eden izmed takšnih – Bar Ovčar – se v centru mesta nahaja nasproti Bordela ter Venera Shopa in je že zaradi svoje lokacije ter tistih treh pijancev, ki jih premore, vreden takšnega naziva. Premoremo pa tudi lokale v pritličjih stanovanjskih blokov, ki so intere-santni predvsem za moško sproščanje ob nogometu in pivu. Nenazadnje pa naš prelepi Kranj premore tudi lokal, ki se poživlža na pravila bolj kot vsi ostali, lokal, kamor bi kadilci množično začeli zahajati, če bi vedeli, kje se nahaja tak raj na Zemlji, ki obuja spomine na do-bre, stare, zakajene čase lokalov in v katerem je seveda dovoljeno kaditi po mili volji, dokler škaticca ne ostane prazna.

Tekst: **Barbara Zupanc**

NEPRAVILNEGA PARKIRANJA VSE MANJ

Eden izmed nedolžnejših prekrškov navadnih smrtnikov je nepravilno parkiranje, ki zaradi različnih razlogov – malomarnosti, naglice ali obupa nad zapolnjenostjo parkirnih površin – lahko pušča posledice tudi v osušeni de-narnici. Za kontrolo nad vestnostjo lastnikov jeklenih konjičkov na Gorenjskem skrbi **Medobčinsko redarstvo Kranj**, ki z enajstimi redarji nadzoruje in zagotavlja pogoje za varen in neoviran cestni promet v sedmih občinah, in sicer Mestni občini Kranj, v Cerkljah na Gorenjskem, Šenčurju, Preddivoru, Trziču, Naklem ter na Jezerskem.

V povprečju 24 glob na dan

»Lani so bila na dan **v povprečju s pajkom odpeljana 3 vozila, dnevno pa smo v povprečju izdali 24 oglobitev**. Največ prekrškov na območju, ki ga pokrivamo, je sicer ugotovljenih na Slovenskem trgu, kjer vozniki ne plačujejo parkirnine, na Gregorčičevi ulici, Bleiweisovi, Koroški in Kidričevi cesti ter Nazorjevi ulici, potem pa sledi – zanimivo – že območje pred bolnišnico na Golniku, kjer so vozila pogosto parkirana na pločniku,« pravi vodja Medobčinskega redarstva Kranj **Slavko Savič**.

Slavko Savič, vodja Medobčinskega redarstva

Območje, ki skupno obsega 95.000 prebivalcev, pokriva zgozlj 11 meobčinskih redarjev, ki delajo v dveh izmenah: dopoldanska traja od 7h do 15h, popoldanska pa od 11.30 do 19.30. »Dva redarja sta vedno peš, eden se vozi z avtom, eden je na terenu v eni izmed občin, če je

kdo skupaj z upravitelcem pajka, pa je odvisno,« pojasni Savič. Pajek sicer avtomobile odvažajo na deponijo na železniško postajo Kranj, kjer mora redarstvo skupaj s policisti včasih zaradi vandalizma izvajati celo nočne racije.

Kršitev je vse manj

Glede na to, da je na cesti vedno več vozil, parkirnih prostorov pa vse manj, Savič poudarja, da je bilo **lani v primerjavi z letom 2007 kršitev manj**. Razloga za to sta dva: polovico redarjev je bilo na izobraževanju, polovico leta pa so redarji pokrivali tudi druge občine, kjer je kršitev manj. Navkljub temu, da torej razloga ne kaže na vestnost voznikov, pač pa na pomanjkanje redarskega kadra, Savič dodaja, da se **kaže trend izboljšanja stanja**.

Medobčinski redarji so sicer pristojni za nadzorovanje in zagotavljanje pogojev za varen ter neoviran cestni promet v naseljih, varovanje cest in okolja v naseljih ter na občinskih cestah zunaj naselij, skrb za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah, varovanje javnega premoženja, naravne in kulturne dediščine. »V glavnem skrbimo, da so ceste prevozne, **da je promet pretočen**, še posebej pa opozarjamo na nepravilno parkiranje na invalidskih prostorih in na pločnikih,« povzema vodja Medobčinskega inšpektorata. Kot še dodaja, je v pripravi tudi občinski

program varnosti, ki opredeljuje **redarje kot pristojne za vzdrževanje javnega reda in miru**. Opozarjali bodo denimo na **nepravilno kampiranje, vandalizem, uničevanje javnega inventarja, pisanja grafitov...** Pričakujejo, da bo Svet Mestne občine Kranj program, ki mora biti usklajen tudi s Policijsko postajo Kranj, sprejel v drugi polovici leta.

Globe so primerne

Globe so različne glede na težo kršitev: parkiranje na invalidskem prostoru, pešpoteh, pločniku ali kolesarski stezi posameznika stane 80 €, parkiranje na zelenici 150 €, ovira na cesti 160 €, zapuščeno vozilo pa bo nepokornega voznika stalo 250 €. Za odvoz s pajkom mora voznik odšteti 75 €, polovico pa, če se voznik sredi natovarjanja vozila vrne. »Izboljšanja pri plačevanju kazni navkljub uvedbi 'polovičke' ni. Približno tretjina jih plača, tretjina jih gre v izterjavo, tretjina pa se jih pritoži. **Kazni se mi zdijo primerne.** Hrvaška ima denimo kljub manjšemu bruto družbenemu proizvodu na prebivalca celo višje kazni. Naše kazni tako ne izstopajo in so pravzaprav še zelo poceni, ker imajo **vozniki možnost plačevanja samo polovice kazni – razen Slovenije in Grčije takšnega sistema ne pozna nobena država,**« o cenovni politiki kazni pove Savič. **Kazni zastarajo**, kot si mnogi želijo, **po dveh letih od storitve prekrška, če prekrškovni organ oziroma sodišče ne uvede postopka, oziroma v štirih letih, če je dvoletno zastaranje pretrgano s procesnimi dejanji organa, ki vodi postopek o prekršku.** Če gre zadeva do davčne izvršbe, se to podaljša še za deset let. Ko se enkrat nabere

dovolj velik znesek, lahko posamezniku tudi zarubijo avto ali pa v službi trgajo od plače. »Zadeve ne zastarajo kar tako,« opominja Savič.

Nepravilno parkiranje...	kazen
na kolesarski stezi, pešpoteh, pločniku	80 €
na invalidskem prostoru brez parkirne karte za invalide	80 €
na avtobusnem postajališču	40 €
na označenih poteh, namenjenih intervencijskim vozilom	80 €
na zelenici	150 €
če voznik na območju kratkotrajnega parkiranja po izteku dovoljenega časa vozila ni odpeljal	40 €
neupravičena uporaba parkirne karte za invalide	120 €
ovira na cesti	160 €
lastnik zapuščenega vozila, ki vozila ne odstrani v roku treh dni od dneva izdaje odredbe	250 €
odvoz s pajkom	75 €

Najslabši položaj pred Zdravstvenim domom Kranj

O problematiki parkirišč v Kranju, kjer je vse težje dobiti parkirni prostor, je kritičen tudi vodja Medobčinskega redarstva: »Res je, da je parkirnih mest premalo. **Občina ima na tem področju izoblikovano tudi strategijo**, ki je tudi javno objavljena. Najslabši položaj se mi trenutno zdi pred Zdravstvenim domom Kranj, pa tudi na Planini, kjer je visoka blokovna gradnja in so včasih parkirišča gradili tako, da je bilo na stanovanje odmerjeno 0,7 parkirnega prostora, sedaj pa ima določena družina najmanj enega, če ne dva avtomobila. Morda bi morali na obstoječe garaže zgraditi nadvoze ali pa določene zelenice spremeniti v parkirišča. Seveda pa tisti, ki imajo blizu okna, zagotovo nad tem ne bodo navdušeni...«

Tekst: **Mojca Jagodic**

Foto: **Samo Bešlagič**

GLASBENI PRESTOPNIKI

Tudi slavnim se kdaj pa kdaj zgodi, da prekršijo zakon. Nekaterim je sojeno, kot je pravično, drugi preskočijo zaporno kazen s pomočjo svojega najboljšega prijatelja ali denarja. Najprej skočimo v preteklost...

Frank Sinatra

Leta 1938 je bil aretiran stari dobri **Frank Sinatra**. Aretirali so ga dvakrat, v ječi je vse skupaj preživel 16 ur, obtožen pa je bil zapeljevanja in prešuštvovanja. Ubogi Frank se pri rosnih triindvajsetih pač ni mogel upreti ženski, za katero se je po drugi aretaciji izkazalo, da je celo poročena.

Johnny Cash je bil aretiran dvakrat: prvič maja 1965, ker je menda ponoči zašel na privatno posestvo, da bi nabiral rože, drugič pa oktobra istega leta zaradi posedovanja uspaval. Obakrat je noč preživel zaprt, ob drugi priložnosti pa je plačal še 1000 dolarjev. Mesto Starkville ga je štiri leta po njegovi smrti oprostilo za incident z rožicami in priredilo celo festival (Johnny Cash Flower Pickin' Festival).

Zaradi nespodobnega nastopanja v javnosti je bil **Jim Morrison** (The Doors) aretiran leta 1967, ko je publiki povedal, da so ga policisti v zaodru napadli s solzincem. Leta 1969 pa zaradi nespodobnega razkazovanja na odru in bogokletstva.

Vsem najbolj znani aretiranec je najverjetneje **Sid Vicious** (Sex Pistols), prijel oktobra 1978, ker je umoril svoje dekle **Nancy Spungen**. Mati ga je z denarja pomočjo kar hitro

spravila ven iz zapora, Sid pa je poskusil narediti samomor in za tri dni pristal v bolnišnici. Čez dober mesec je bil zopet aretiran, tokrat zaradi fizičnega napada na znanca, in je ostal v zaporu 55 dni. 1. februarja je bil izpuščen, zvečer pa je praznoval svojo svobodo. Povabljen je bila seveda tudi mati, ki mu je za posebno priložnost priskrbela heroin (Sid je bil takrat čist) in naslednje jutro so ga našli mrtvega. Sedaj pa pogledajmo še malce v bližnjo preteklost...

Nam verjetno neznan britanski glasbenik, **Gary Glitter**, ki je zaslovel v sedemdesetih, je bil leta 1999 obsojen na štiri mesece zapora zaradi posedovanja pornografskih slik otrok. Vpisali so ga v register spolnih zločincev, Glitter pa se je odselil v Kambodžo, od koder je bil nato zaradi domnevne spolne zlorabe otrok izgnan v Vietnam. Tam so ga leta 2005 aretirali in v zaporu je bil vse do avgusta lani. Zatem so ga izgnali še iz Vietnama in tako se je vrnil v London, kjer so ga, pričakovano, sprejeli nič kaj navdušeno.

Naslednji gospod je pa prav poseben primer. Rapper **DMX** oziroma **Earl Simmons** je bil prvič aretiran leta 1999, potem ko je policija preiskala njegov dom in našla nekaj orožja. Drugič je v zaporu preživel 15 dni leta 2000 zaradi posedovanja marihuane, leta 2001 pa so ga aretirali, ker se je naokoli vozil brez izpita in zopet imel na zalogi marihuano. Tistega leta je vložil pritožbo, da mu omilijo kazen, ki so jo zavrnili in obtožen je bil še fizičnega napada na zaporniške paznike. Junija 2004, se pravi četrtič, so ga aretirali zaradi posedovanja kokaina in orožja ter vožnje pod vplivom alkohola in drog, medtem ko se je izdajal za federalnega agenta in poskušal ukrasti neko vozilo. Pogojno so ga izpustili decembra 2004, pa je bil novembra 2005 že nazaj zaradi kršenja pogojnega izpusta. Tokrat je v zaporu preživel 70 dni, zaradi lepega obnašanja pa je bil izpuščen že decembra.

Avgusta 2007 je policija sprožila preiskavo o mučenju živali, ki jo je zaključila lani, ko so v DMX-ovem domu našli 12 podhranjenih psov, 3 pokopane pse, drogo in vrsto orožij. Maja 2008 se je moral zglasti na sodišču zaradi prehitre vožnje, decembra pa je bil spoznan za krivega zaradi posedovanja droge, kraje in mučenja živali ter bil obsojen na 90 dni zapora. Menda je zopet imel nekaj problemov s pazniki in verjetno mu bodo kazen podaljšali.

Še več znanih v težavah: Ozzy Osbourne, Boy George, Kid Rock, Marilyn Manson, Billie Holiday, Jack White, Akon, R. Kelly, Michael Jackson, Axl Rose, Tupac Shakur, George Michael, Janis Joplin, Eminem, James Brown, Jay-Z, David Bowie, 50 cent, Jimi Hendrix, Snoop Dogg in Andre 3000.

Tekst: **Urša Bajželj**
Foto: **media.photobucket.com**

ATENTATI ALI NEVARNO POLITIČNO ŽIVLJENJE

Star gorenjski rek pravi: »Politika je največja svinja!«, vendar ljudje kljub temu silijo vanjo tako ali drugače. Nekateri si z njo služijo kruh, nekateri si pridobijo medijsko prepoznavnost, nemalo kdo pa šele ob političnih temah spusti na plan pravi plaz besed, ki se v veliki meri ponavljajo in jih lahko združimo z nadpomenko kletvice.

Torej se v ljudeh skriva neko bolj ali manj prikrito sovražstvo do politike in politikov, ki naj bi bili krivi za vse, kar se na svetu slabega godi. Prav zlahka si najverjetneje lahko predstavljate neko zavedno pobožnjakarsko ženičo, ki navzven deluje kot oseba, ki je in bo ostala vse življenje nedolžno bitje, pa se vendarle spozabi ob pogovoru o Katarini Kresal ali Zmagu Jelinčiču in bi bila nenadoma zmožna ubijati s pogledom, še bolj nazorno in mnogo slajše pa z ostrino jezika, ko točno ve, o čem govori... Čez kako minuto pa sicer z zardelim obrazom spozna, da bo treba iti k spovedi, in prijazno ponudi čaj. Ljudje preprosto pozabljamo, da je politika zgolj nekaj, s čimer si nekateri ljudje – politiki in političarke namreč – služijo kruh, ker imajo na svojih funkcijah dejansko moč spremeniti stvari na bolje, vendar se le-te navadno obrnejo ravno obratno. Mnogokrat imamo občutek, da bi se stvari odvijale drugače, če bi na pomembnem položaju sedel nekdo, ki ni zgolj izobražen, temveč tudi sposoben obenem, in porajajo se nam ideje o atentatu, kakršne so povzročile že nemalo gorja za cel svet.

Za primer lahko vzamemo atentat na **Franca Ferdinanda**, ki je dejansko privedel do 1. svetovne vojne, res pa je, da je bila to zgolj kaplja čez rob. Ustreljen je bil v vrat, njegova žena Sofija pa v trebuh, in njegove zadnje besede, ki so ji bile namenjene prav njej, so bile: »Draga Sofija! Ne umri! Ostani živa za najine otroke!«, kar vam pove, da zaradi posledic atentatov, tako kot vedno v zgodovini, trpijo nedolžne žrtve.

Martin Luther King mlajši je umrl za posledicami atentata, ker je imel preveč liberalne ideje, neustavljiv značaj ter izreden čut za sočloveka. Leta 1964 je dobil Nobelovo nagrado, umrl pa je 4 leta kasneje, ko je stal na balkonu motela. Krogla mu je predrila desno lice, uničila celjust in hrbtenjačo ter se zaustavila v rami.

Vendar pri atentatu ne gre vedno za umor politične osebnosti, kar je pokazal tudi atentat na **Johna Lenno**na, enega izmed Beatlov, ki ga je Mark David Chapman štirikrat ustrelil v hrbet in se nato predal policiji na kraju zločina. Kljub temu, da je bila ob Lennonova žena z njim v teh zadnjih trenutkih, je ostala nepoškodovana.

Prav gotovo pa je bil najodmevnejši atentat leta 2007 izveden na **Benazir Buto**, ki je bila prva ženska, ki je kdaj koli vodila muslimansko državo. Dvakrat je bila pakistanska predsednica vlade, leta 1998 je bila izgnana v Dubaj, leta 2007 pa se je vrnila v domovino. Tako kot tudi Lennon je pričakovala, da bo nanjo izveden atentat, kar je povedala v intervjuju za televizijo CNN. 18. oktobra in 8. decembra je preživela dva poskusa atentata, v katerih so bili smrtno ranjeni njeni bližnji sodelavci ter varnostniki. 27. decembra pa je skupaj z vsaj 23 smrtnimi žrtvami podlegla bombnemu napadu, ki ji je zdrobil lobanjo.

Benazir se je dolgo borila proti nasilju in uspešno preživela dva poskusa atentata, pa vendar je bil 27. 12. 2007 usodni dan zanjo.

V svetovni zgodovini smo bili deležni tudi življenjskih zgodb, ki so bile prežete z neuspešnimi atentati. Prav gotovo je najodmevnejši diktator, kateremu Američani z vsemi poskusi atentatov niso uspeli priti blizu, **Fidel Alejandro Castro Ruz**. Danes pa je **Barack Obama** razglašen za človeka, na katerega naj bi prežali tako beli kot tudi črni atentatorji, in je posledično najbolj varovana oseba na svetu.

Tekst: **Barbara Zupanc**
Foto: **Matic Zorman**

PLAGIATI

Plagiat, kot pravi naš SSKJ, je nekaj, »kar je prepisano, prevzeto od drugod in objavljeno, prikazano kot lastno, navadno v književnosti.« Seveda lahko govorimo o plagiatih na najrazličnejših področjih, a tule se bomo omejili le na tiste v literaturi. Kdaj dejansko lahko upravičeno govorimo o plagiatu, katere oblike so plagiatu bližje, pa to niso? Sledi tudi nekaj odmevnejših primerkov plagiatov.

Če izhajamo iz definicije, bi lahko prepoznali plagiat kot nekaj enoznačnega – a temu ni tako. Le redko je plagiat čisto preprosta kopija, saj se mnogi avtorji kar precej ubadajo s tem, kako bi domnevno plaigiatorstvo prikriili. Po drugi strani pa obstajajo reči, ki bi jih na prvi pogled označili kot neoriginalne, popolnoma oprte na že obstoječa dela, a jih vseeno ne moremo uvrstiti med plagiate. Okvirno torej literarnemu teoretiku služijo štirje osnovni kriteriji, ki, kar se le da, zožijo število možnosti:

1. kvantitativni kriterij: obseg dela, ki naj bi bil prevzet oz. prepisan, mora biti v nekem določenem razmerju z dolžino samega teksta;

2. kvalitativni kriterij: je tekst prepisan, je motiv/tema popolnoma prenešena v nov kontekst ali se je avtor poslužil postopka spremembe, obdelave, dodajanja osebne note določenemu delu teksta ali konceptu? Gre torej za neposredno ali posredno prevzemanje? Kolikšen je pomen uporabljenega dela v odnosu do celote?

3. namen: je avtor zavestno uporabil določen koncept ali gre za nezavedno vpeljane indice, ki so mu ostali v nekakšnem »bralnem spominu«, saj vemo, da vsa prebrana dela na nek način vplivajo na razvoj človeka kot potencialnega pisca?

4. kriterij sledljivosti: ta se nanaša bolj na neliterarna dela – je opazen prepoznati avtorjev namen po prikritju izvora prevzetega dela ali navaja vir (na tak ali drugačen način)?

Čisto logično je, da tudi pri bralcu zbudijo pozornost določeni neposredno prevzeti »koščki« literarnega dela, sploh če gre za splošno poznano reč: v tem primeru je plagiator kvečjemu bedak, saj je stvar več kot očitna. »Biti ali ne biti; to je zdaj vprašanje,« bi bilo kaj slabo izhodišče za nekoga, ki bi na citatu želel zgraditi lastno delo (ki bi bilo v tem primeru

plagiat); gre pa za nekaj popolnoma legitimnega in legalnega, če nosita dve deli (z različno tematiko, s popolnoma različno vsebino) enako sporočilo. Tako Mussetov Lorenzaccio nikakor ne bi mogel biti plagiat Hamleta, čeprav obstaja malo morje znanstvenih utemeljitev, da je ta romanična drama »Hamlet po francosko«. Same ideje torej ne moremo zaščititi z avtorskimi pravicami, kot je kaj takega popolnoma nemogoče tudi z zgodovinskimi ali čisto splošno priznanimi dejstvi in novicami javnega značaja. Najodmevnejši tovrsten primer izpred nedavnega je Brownova DaVincijsva šifra, po izdaji katere sta avtorja knjige *The Holy Blood and the Holy Grail*, M. Baigent in R. Leigh, obtožila Browna plaigatorstva. Tožbo sta izgubila, saj je bilo ugotovljeno, da je Brown zgolj uporabil zgodovinsko ozadje in splošno priznana dognanja, kot je npr. Tolstoj v Vojni in miru pisal o Napoleonu.

V praksi je včasih težko ločiti med idejo in pa njenim prikazom skozi literarno delo. Tako je treba torej proučiti vsak primer zase, saj je – po določenih teorijah – potrebno takoj za podobnostmi iskati tudi razlike, ki so lahko ključne za izključitev možnosti plagiatu. Če je razhajanje za neko celostno dojetje literarnega dela bistveno, potem sam domnevno prevzeti ali kopirani koncept ne ustreza kvalitativnemu kriteriju.

Še nekaj primerov plagiatov (potrjenih in zgolj obtožb) ter nekaj del, ki ga vključujejo kot literarno temo:

Dimitri Yemets: Tanya Grotter (potrjeno plagiat Harryja Potterja J. K. Rowling) – ruska deklica, katere starša ubije zlobna čarovnica, a Tanya tega ne ve; na nosu ima skrivnostno znamenje, ima dva najboljša prijatelja, živi pri teti in stricu, ki z njo grdo delata, ima hudobno sestrično, gre v čarovniško šolo, postane odlična igralka »Dragonballa«, leti na kontrabasu...

Roberto Saviano: Gamorra – novinar Simone Di Meo, ki poroča o organiziranem kriminalu, je avtorja uspešnice o mafijski združbi obtožil, da je objavil njegove reportaže. Saviano se zagovarja, da je uporabil le javne vire (pisanje medijev), kar je popolnoma legalno, edinole v enem primeru, ko prispevke Di Mea dobesedno navaja, je pozabil na dejanski vir.

Robert Macfarlane: Original copy: plagiarism and originality in nineteenth-century literature – vse o plagiatih 19. stol., nekaj zanimivosti o najbolj uglednih avtorjih. (Dostopno na books.google)

Text: **Nace Fock**
Foto: **Oto Žan**

FILM NOIR

ZADIMLJENA ČRNINA FILMSKIH TRAKOV

Medtem ko mračna kombinacija tonov iz uvodne špice stopnjuje napetost skoraj do kratkega stika, se v tančicah meglene zavese, ki se vije iz kanalizacijskega jaška, izriše odločna moška podoba. Njegov hladen pogled, ugnuzen na robustnem obrazu, se nepopustljivo zazre v žensko figuro, ki se v vrtočavih petah in z dolgo cigareto v rokah pomenljivo nasmiha na nasprotni strani ceste. Glasbo prekinejo bučni streli iz male žepne pištole. Začel se je klasičen film noir.

Izraz »film noir« je – tako kot njegova značilna atmosfera – potisnjen v temačno in megleno ozadje. Bolj kot žanrska oznaka se uporablja kot filmski slog, razpoloženje oziroma zorni kot, pogosto pa se pojavlja tudi za označevanje filmskega obdobja od konca 40-ih do začetka 60-ih. Prav takrat so namreč hollywoodsko kamero najbolj privlačili misteriozni interieri skromne osvetlitve, v katerih so morili, zapeljevali, se izdajali in se lovili anti-junaki in fatalne ženske.

Črni film, kot bi izraz dobesedo prevedli iz francoskega izvirnika, je pesimizem in vprašljivo moralo ekraniziral kot odgovor na lahkotno komične muzikle, ki so pred tem obvezno osvetljevali ameriška filmska platna. Vedre in vzorne gospodinje ter postavne mladce poštenih namer je črn filmski val malomarno odplaknil s prijetnih prizorišč in jih nadomestil z njihovimi zrcalnimi podobami. Klasične hollywoodske junake so zamenjali trdosrčni, cinčni in nemoralni kriminalci, odeti v dolge dežne plašče ter zakriti s klobuki, poveznjenimi nizko na čelo. Predstavnice pregovorno mehkejšega spola so izgubile svojo naivno žensko nedolžnost in jo streznjeno zamenjale za preračunljivo premetenost, skrito v izzivalnih dekoltejih ter drznem make-upu. Film noir je rodil tako imenovano femme fatale, ki se s svojimi privlačnimi dolgimi nožicami po moških glavah elegantno sprehaja še danes.

Junškemu duetu primerno se robov moralnih konvencij oklepa tudi vsebina. Povojni pesimizem je ob-

vezen, kriminal neobhoden, srečni konci prepovedani. Atmosfera je redno poudarjena s cigaretnim dimom (in tako predstavlja kadilsko referenco slovenskih filmov), uporabo okenskih rolojev ter šibkih namiznih svetilk. S svetlobo, oziroma odsotnostjo le-te, se poigrava tudi fotografija, ki ostaja zvesta črno-belim tehnikam ali diskretni barvni paleti temnejših odtenkov.

Čeprav je film noir ostal zaprt v časovni kapsuli sredine prejšnjega stoletja, ostaja ne samo priljubljen element filmskih kanonov in kinotečnih sporedov, temveč tudi pogost termin, ki povzema atmosferskost temačnih, amoralnih ter skrivnostnih scen na splošno in predstavlja pomembno filmsko prelomnico, ki je neizprosno razrezala pozitivno hollywoodsko moralo.

Če noirovska edicija Zapika še ni zapolnila vaše aprilske doze kriminala in temačnosti, svoje virtualne hudournike (torrente) obremenite z:

Malteški sokol

Za tri oskarje nominiran Malteški sokol, ki se je na filmsko časovno premico vpisal kot (uradno) prvi film noir, je na filmska platna leta 1941 veličastno priletel v družbi legendarnega junaškega tandema Humphreya Bogarta in njegove fatalke Mary Astor.

Dama iz Šanghaja

Spretna režiserska taktirka filmskega genija Orsona Wellsa je pogosto dirigirala filmom noir. Poleg Dotika zla je med najbolj ambicioznimi Dama in Šanghaja, ki z zapletenim umorom v mračno vzdušje ogrne razkošno jahto.

Sunset Blvd.

Filmsko sonce, ki cinčno zahaja v samem Hollywoodu, je s prepoznavnim podpisom režiserja in scenarista Billyja Wilderja ter vedno aktualno tematiko postalo eden najvidnejših ter najpomembnejših filmov noir.

Tekst: **Pina Sadar**

Foto: **Oto Žan**

JORGE WAGENSBERG (MADRID, EL PAÍS, 8. 8. 2007)

DOBRI VOLKEC

Če volk sreča Rdečo kapico v gozdu, zakaj je ne pojé kar tam? Če je že vedel, kje živi babica, zakaj je ni bil pojedel prej? Če volkovi trgajo hrano po grizljajih, zakaj pogoltne babico in njeno vnukinjo celi, kot bi bil boa konstriktor? Če se deklica ne more braniti pred volkom, zakaj se mora le-ta zamaskirati v babico, da bi si pridobil njeno zaupanje? Kako preživita dve ženski brez zraka, potopljeni v volkove prebavne sokove? Če se lovec spozna na volkove in vidi enega vstopiti v babičino hišo, zakaj najprej nekaj časa zaskrbljen postopa zunaj? Če hodi lovec okrog s puško na rami in z nožem za strojenje za pasom, zakaj si zamisli tako zapleten načrt, kako pokončati volka? Preveč bližnjic in preveč ovinkarjenja celo za pravljico. V tej zgodbi so prav vsi nezaupljivi. Mati ne zaupa Rdeči kapici, zato jo posvari pred nevarnostmi v gozdu. Volk ne zaupa ne Rdeči kapici ne babici, zato se pred babico pretvarja, da je Rdeča kapica, in pred Rdečo kapico, da je babica. Lovec ne zaupa volku, zato končno le prihiti na pomoč domnevnomu žrtvu. Nauk bi ne mogel biti bolj jasen: nezaupljivost pomeni preživetje!

A tisti, ki mora gojiti največ nezaupanja v tej zgodbi, je bralec, in to prav do pripovedovalca. Za hip predpostavimo, da obstaja resničen scenarij, in poskusimo sestaviti bolj verodostojno interpretacijo dogodkov. Recimo, za začetek, da je tu žrtev le ena: volk. In edini dokaz je njegovo truplo s polnimi pljuči vode ter z želodcem polnim kamenja. Zakaj ga niso preprosto ustrelili? Zato ker bi se v tem primeru njegovi posmrtni ostanki ne ujemali z domnevno osvoboditvijo domnevnih žrtev prek domnevnega carskega reza. Fikcija ni nikdar dajala dovoljenja za nekoherentnost. Tule je torej drugačna verzija z veliko manj protislovji.

Mati, hči, babica, lovec, kosec in pripovedovalec so skovali zaroto. Rdeča kapica zapelje volka, ki mirno drema pod

drevesom, in ga prosi, naj nese kolač njeni babici, ki živi na drugi strani gozda, ker je le-ta temačen, njo samo pa je strah. Volk, dobričina, privoli, saj jo ima zares rad, in se veselo ves poskočen napoti proti hišici s košaro med zobmi. Babica odpre vrata z lažnim nasmeškom in volk, ki je komajda vstopil, okamení, ko prepozna smrtno resna obraza v poltemi za njo: to sta lovec ter kosec, njegova življenjska sovražnika. Kolikokrat je že za las pobegnil pred šibrami, ki mu jih je bil namenil prvi! Kolikokrat se je že za las ognil ostrí kosi, ki jo je bil drugi zavihtel za njim! Zdaj je ujet. Rdeča kapica, zakaj si mi to naredila? Volk se zaveda situacije in poskuša pobegniti. A je že prepozno. Nekdo je zapahnil vrata z zunanje strani. Zunaj si Rdeča kapica ter njena mati sežeta v roke in si pomežikneta.

Rutinska obdukcija volkovega trupla bo pokazala stare rane, ki so jih na njegovi zadnjici čez in čez pustile šibre, ter dolgo, globoko brazgotino, ki se mu razteza prek desnega boka kot spomin na zamah kose, ko se je neke noči nič hudega sluteč smukal okoli smeti na kmetiji... Balistiki bodo brez težav potrdili ujemanje strelnih ran z lovčevim običajnim strelivom, kot bodo tudi genetiki brez najmanjšega odstopanja potrdili sovpadanje volkovega DNK s tistim na rezilu kose, ki visi v hlevu.

Motiv zločina? Sovraštvo, čisto navadno sovraštvo. Kakšen pa je nauk te zgodbe? Laži si lahko izmišljujemo, a resnica se razkrije. Resnica bdi nad katero koli od razlag. Vsak posameznik ima pravico, da si pogleda prav vsako plat te resničnosti, pa naj bo še tako gosposki, prestižen, inteligenten, moder, priznan in slaven tisti, čigar interpretacija je obveljala.

Prevod: Nace Fock

Foto: <http://students.ou.edu>

HOROSKOP

OVEN

Ker Venera trpi za PMS-jem, se po pomoč obrnite k planetom moškega spola. Poiščite intelektualca v sebi: obiščite živalski vrt. Vaša srečna številka: 69. Premislite nekoliko o njeni simboliki.

BIK

Pametno bi bilo paziti, da iz bika ne postanete vol. Postopek ni le nevšečen in boleč, hudo zna raniti tudi vaš živalski ego – ter popolnoma uničiti čarobne odnose s partnerko. Podobne učinke ima tudi marihuana, zato se ji končno odpovejte. Biki ženskega spola ste aprila varni, saj vas varujejo Jupitrove lune.

DVOJČKA

Pustite že enkrat fanta svoje sestre, očeta svojega fanta, brata svojega dekleta ali svojega profesorja matematike. Vaša morebitna notranja nesoglasja izhajajo iz stalnega razkola med idealom in stvarnostjo, ki ste mu kot romantična duša podvrženi. Poskusite po Wertherjevo: ireverzibilno, a učinkovito.

RAK

Lahko ste srečni, saj so tako karte kot tudi steklena krogla, kamni, kavna usedlina, drobovje ptičev, smrekovi vršički in posušena popkova za vaše znamenje popolnoma onemeli. Edinole kvizi na Facebooku vam lahko povedo kaj novega o vas.

LEV

Ko si bil-a že prepričan-a, da je tvoja depresija dosegla skrajno dno, bo aprilski dež poglobil njene razsežnosti. Besede ljubezen, zdravje in uspeh bodo izbrisane iz tvojega slovarja, denar pa je tako ali tako odnesla že recesija. Zdownloadaj si komade Hannah Montana in patetično čakaj na maj.

DEVICA

Spomladanski cvetovi, sonce in ponovitve Policijske akademije so tvojo (pozimsko zavaljeno) telo napolnile z radostjo ter veseljem. Udeležil-a se boš vseh čistilnih akcij, objemal-a drevesa in posvojil-a delfinčka v Indijskem oceanu. Srečne številke: 45.459, π in $\sqrt{76}$.

TEHTNICA

Pomlad je popolnoma prepojila vaše srce, vaše življenje pa je tako zasedeno z raznimi ljubezenskimi aferami, da boste potrebovali premor in se usedli na kolo ter spustili iz sebe vsa (potlačena) čustva.

ŠKORPIJON

Obetajo se vam zlati časi, polni prijaznih ljudi, debele denarnice, kratkih majčk in odličnega sladoleada. V ljubezni pa bo tako kot ponavadi: ljudje pridejo in gredo!

STRELEC

Končno je nastopila pomlad in ko sta se stopila sneg ter led v naravi, je nekaj izginilo v vaši glavi. Vztrajno boste pozabljali ključne podatke zgodbic, ki vam jih bodo zaupali prijatelji in bližnji sorodniki, a vendar boste ogorčeno trdili, da to pa prvič slišite in da vi ničesar ne pozabite. Predlagam spomladansko očiščenje čaker.

KOZOROG

Ob prvem znaku toplejšega vremena boste zavrgli vsakršna oblačila in goli pred ogledalom pregledovali nastalo škodo. Ob temeljitem razmisleku, kako rešiti ta problem, se boste zatekli k višjim silam in to s pomočjo interneta, ki dandanes ponuja že skorajda brezplačno neposredno povezavo z Go-spodom.

VODNAR

V aprilu boste zelo hitro menjavali razpoloženje. Priporočljivo je, da se vzdržite sarkastičnih komentarjev pri osebah, višjih od 190 cm, če bi radi naslednji mesec spet prebrali svoj horoskop.

RIBI

V naši državi harem žal ni uzakonjen, zato se brzdajte in vzdržite flirtanja z vsako drugo osebo nasprotnega spola, ki vam prekrži pot. Čuvajte se dobrodelnežev z baloni.

Tekst: **Agata**

Ilustracija: **Petar Stojanović**

NAGRADNA KRIŽANKA

Marca je bilo geslo križanke v Zapiku čistilna akcija. Miha Gale si je s pravilno rešitvijo priskrbel glavno nagrado – dve uri bowlinga v Planetu Tuš. Tolažilna KŠK paketa tokrat dobita Mitja Peček in Neža Zupanc. Rešitve aprilske križanke pošljite do 22. marca na naslov Revija Zapik, Klub študentov Kranj, Glavni trg 20, 4000 Kranj, ali preko spletnega obrazca na www.ksk.si/zapik.

					SESTAVILA M. N. K.	GLOBOK VRATNI IZREZ	ETILNI ALKOHOL	NAJVEČJE MESTO V PAKISTANU	OČE, ATI	BARVA IGRALNIH KART	JAPONSKI PISATELJ KOJO	PRESTOP. NIŠTVO	VERSKI POGLAVAR MUSLIMA- NOV
					DESETE- RONOŽCI								
					DRŽAVNI SOCIALIZEM								
					RIMSKI CESAR (LAT. CARACALLA)								
					OSEBNI ZAIMEK				KADMOSOVA HČI	AM. IGRALKA BASINGER			
					ZOBO- ZDRAVNIK					TUR. PESNIK NABI			
													POTNINA, POTNI STROŠKI
ZAPIK	ČAROVNIK, MAGIK	UVEZEN LIK, OKRASEK	VEČJA GLOBEL								KILOVOLT		
			SPEC. ZA ŽEN. BOLEZNI								GORA V SRBIJI		
ZIMBA- BVEJSKI POLITIK ROBERT							KDOR BLEBETA	DLAKE NAD OČMI					
								LAK, GLAZURA					
ZAČETNA GLASBA K ODDAJI, AVIZO						BANKA SLOVENIJE			PRISTANIŠČE V GRČJI				
						JAP. PISATELJ, KOBŌ			ŠPORTNIK				
ZADNJA VAJA PRED NASTOPOM										STAR SLOVAN			
										NAPAD, POŠKODBA			
ZAPIK	JAP. OBLIKA BUDIZMA				KRAJ PRI MUR, SOBŌTI								
	MODEL, OBLIKA				ŽVEČILEC TOBAKA								
NOGOMETNI SELEKTOR MATJAŽ				BIVALIŠČE, ČEBEL									
				SAMO, ZGOLJ									
AMERIŠKI LEGVAN ZELENE BARVE					MUSLIM. MOŠKO IME						HIŠNI BOG PRI RIMLIJANIH	ŠVED. IME ZA FINSKO PRISTANIŠČE TURKU	ZVRST GLASBE
KAČJI (LEV (NAR.)					KDOR IMA KAK NASLOV								
					MARIJA ADANJA								
TIP FIATOVEGA AVTOMOBILA				GLAVNO MESTO JORDANIJE					REKA NA ČEŠKEM IN V NEMČJI				
OTOK V JADRANU				KRAJ PRI DOMŽALAH					ČREDA ŽIVALI, KRDELO				

rešitev križanke

naslov

davčna številka

ime in priimek

telefon

Davčno lahko posredujete tudi naknadno, ko ste izbrani
velikost majice

KDO SO NAŠI KRIMINALCI

TISTI, TAGLAVNI
KRIMINALCI PRI
NAS NE NOSIJO
PIŠTOL ...

... AMPAK...

... KRAVATE ...

... IN AKTOVKE

NJHOVI NAZIVI SO: DIREKTOR,
POSLANEC, MINISTER, PODJETNIK...

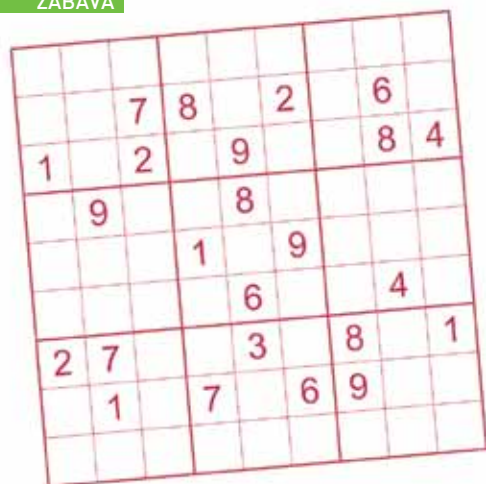
IN NJHOVE KRIMINALNE DRUŽBE
SO: NADZORNI SVET, VLADA...

IMAJO
DENAR IN
MOŽE TAKO
DA JIM
NOBEDI
NE MORE
DO
ŽIVEGA

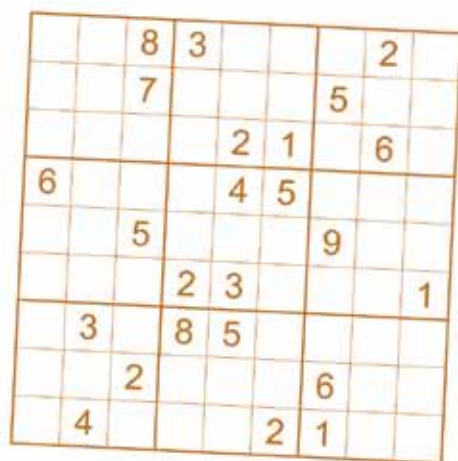

POGLESTE JIH KRIMINALCE!

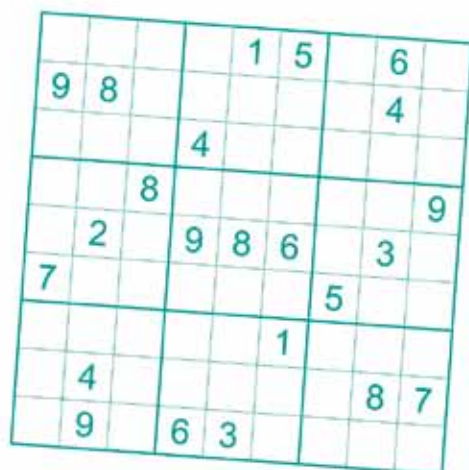

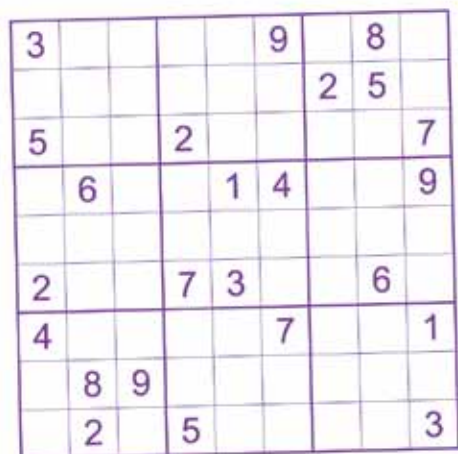
S

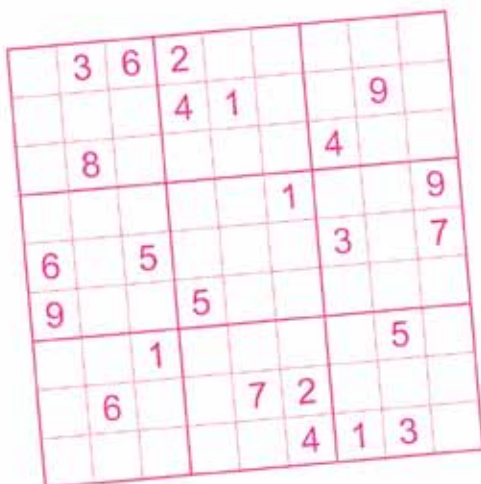
U

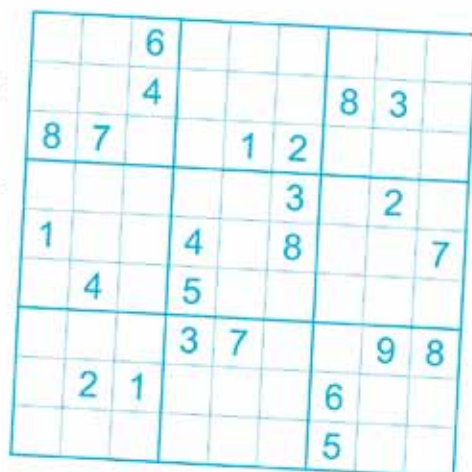
D

O

K

U

FOTOGALERIJA

Turnir v badmintonu
(Samo Bešlagič)

Turnir v namiznem hokeju
(Žan Kuralt)

Hipijada v Down Townu
(Tea Derguti)

Kvalifikacije za SP: SLO-ČEŠ
(Samo Bešlagič)

Čistilna akcija
(Bojan Okorn)

Hokej: HK Triglav - Neuberg Highlanders
(Grega Valančič)

Stadion v Kranju
(Bojan Okorn)

Koncert Wernerja na Zlatem polju
(Luka Renner)

Predstava: Sašo Hribar in Radio Ga Ga Show
(Tadej Slemc)

Koncert skupin Diverso in Bohem v Cvetličarni
(Bojan Okorn)

RTC KRVAVEC / ROGLA

SMUČARSKA KARTA

pon - pet	18,00 EUR
pon - ned	17,50 EUR

STC STARI VRH

nočna smučarska karta	15,50 EUR
-----------------------	-----------

KOLOSEJ

vstopnica	3,90 EUR
-----------	----------

METROPOOL

BILJARD

1h igre do 17.00	2,70 EUR
1h igre po 17.00	5,90 EUR

PLANET TUŠ

kino vstopnica	3,40 EUR
1h bowlinga	11,50 EUR

DEVETKA

BOWLING

brezplačna izposoja obutve	
1h bowlinga	9,00 EUR

KONCERTI.NET

5% popusta pri nakupu aranžmajev

PROTENEX

BADMINTON	8,50 EUR
MULTI IGRIŠČE	34,00 EUR
TENIS	8,50 EUR

TENIŠKI KLUB TRIGLAV

TENIS	
pon - pet (dvorana)	8,00 EUR
sob, ned (dvorana, šotor)	10,00 EUR

ZAVOD ZA ŠPORT KRANJ

ZIMSKI OLIMPIJSKI BAZEN

enkratna vstopnica	2,20 EUR
--------------------	----------

FOTO BONI

razvijanje 4 fotografij	7,00 EUR
-------------------------	----------

FITNESS STUDIO IRENA

FITNES

dopoldanska karta	17,10 EUR
celodnevna karta	23,70 EUR
SAVNA	7,20 EUR
SOLARIJ	5,90 EUR
SQUASH	5,40 EUR

PROŠPORT

SKUPINSKA VADBA

mesečna karta - 8 obiskov	19,00 EUR
mesečna karta - 12 obiskov	26,50 EUR
mesečna karta - neomejena	33,00 EUR

FITNES

mesečna karta - neomejena	28,50 EUR
trimesečna karta - neomejena	70,00 EUR
BADMINTON	4,00 EUR

VITACENTER

SKUPINSKA VADBA

10 obiskov (veljavnost 90 dni)	36,70 EUR
mesečna karta - neomejena	36,70 EUR
trimesečna karta - neomejena	87,90 EUR

VOGU

SKUPINSKA VADBA

mesečna karta - 8 obiskov	9,00 EUR
mesečna karta - 12 obiskov	11,00 EUR
BADMINTON	5,50 EUR
SQUASH	5,50 EUR
TENIS	2,70 EUR

TAXI MONET

vožnja do 3 km	2,75 EUR
vožnja do 4 km	3,40 EUR
vožnja do 5 km	4,05 EUR
vožnja do 10 km	7,50 EUR

PARADAIS

tandemski polet z jadrlnim padalom	60,00 EUR
------------------------------------	-----------

AVTOŠOLE

cenejše ure vožnje za B-kategorijo

EKSPERT	16,50 EUR
HUMAR	15,50 EUR
MAKSI	18,00 EUR
PRAKTIKUM	18,50 EUR

KŠK

FOTOKOPIRANJE ČLANI

A4 ena stran	0,04 EUR
A4 obojestransko	0,07 EUR
A3 ena stran	0,09 EUR
vezava	0,50 EUR
A4 ena stran barvno	0,45 EUR

FOTOKOPIRANJE NEČLANI

A4 ena stran	0,08 EUR
A4 obojestransko	0,15 EUR
A3 ena stran	0,15 EUR
vezava	1,00 EUR

LJUDSKA UNIVERZA KRANJ

tečaji tujih jezikov	229,00 EUR
----------------------	------------

KNJIŽNICA KRANJ

2,40 EUR cenejša članarina

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

2,50 EUR cenejša vstopnica

ŠD ČRNI PANTER

mesečni tečaj kickboxa	20,00 EUR
------------------------	-----------

DRUŠTVO KI AIKIDO

mesečni tečaj ki aikida	20,00 EUR
-------------------------	-----------

STUDIO TAJSKJE IN KITAJSKJE MASAŽE

tradicionalna tajska masaža	28,80 EUR
tajska masaža z olji	36,00 EUR
tajska masaža stopal	28,80 EUR
tradicionalna tajska masaža hrbta	22,50 EUR

MAXXIMUM SHOP

20% popusta pri nakupu športne prehrane

MEGACENTER

FITNES

CELODNEVNA

1 obisk	4,50 EUR
4 obiski - mesečna karta	14,50 EUR
8 obiskov - mesečna karta	24,50 EUR
10 obiskov (veljavnost 60 dni)	31,50 EUR
12 obiskov - mesečna karta	31,50 EUR
mesečna karta - neomejena	34,90 EUR
trimesečna karta - neomejena	89,90 EUR

DOPOLDANSKA

1 obisk (do 14:00)	2,70 EUR
4 obiski - mesečna karta	8,90 EUR
8 obiskov - mesečna karta	14,50 EUR
10 obiskov (veljavnost 60 dni)	18,90 EUR
12 obiskov - mesečna karta	18,90 EUR
mesečna karta - neomejena	20,90 EUR
trimesečna karta (do 14:00)	55,90 EUR

SKUPINSKA VADBA

CELODNEVNA

4 obiski mesečna karta	15,90 EUR
8 obiskov mesečna karta	26,50 EUR
10 obiskov (veljavnost 60 dni)	32,50 EUR
12 obiskov - mesečna karta	32,50 EUR
mesečna karta - neomejena	39,50 EUR

FITNES, SKUPINSKA VADBA, SAVNA

kombinirana karta - mesečna neomejena	45,90 EUR
kombinirana karta - 15 obiskov (veljavnost 365 dni)	63,90 EUR

SAVNA

POPOLDANSKA

obisk za 1 uro (po 15.00)	5,50 EUR
obisk za 3 ure (po 13.00)	9,20 EUR
5 x po 3 ure (veljavnost 365 dni)	41,50 EUR
VIP savna (od 19.00 dalje)	45,90 EUR

DOPOLDANSKA

obisk za 1 uro (do 15.00)	3,50 EUR
obisk za 3 ure (do 13.00)	5,90 EUR
5 x po 3 ure (veljavnost 365 dni)	26,90 EUR
VIP savna (od 10.00/ od 13.00/ od 16.00)	39,90 EUR

SOLARIJ(ERGOLINE)

25 minut	6,50 EUR
50 minut	12,00 EUR
100 minut	21,00 EUR

SQUASH

POPOLDANSKA

45 minut	5,80 EUR
10 x 45 minut (veljavnost 365 dni)	49,90 EUR

DOPOLDANSKA

45 minut	3,50 EUR
10 x 45 minut (veljavnost 365 dni)	29,90 EUR

BADMINTON

POPOLDANSKA

60 minut	7,20 EUR
----------	----------

DOPOLDANSKA

60 minut	3,90 EUR
10-urni paket (veljavnost 365 dni)	34,90 EUR